

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Katedra strukturální politiky EU a rozvoje venkova

Studijní program: 6208 B Ekonomika a management

**Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku – se specializací pro
hospodářské vztahy s frankofonními zeměmi**

Migrační politika v rámci EU

Vedoucí bakalářské práce

Ing. Jana Žlábková

Autor

Monika Brichtová

2009

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Migrační politika EU vypracovala samostatně na základě vlastních zjištění a materiálů, které uvádím v seznamu použité literatury.

V Olomouci 3.4.2009

Monika Brichtová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Ing. Janě Žlábkové za odborné vedení práce a cenné připomínky, pořadateli festivalu Jeden svět - organizaci Člověk v tísni a Poradně pro uprchlíky a integraci za poskytnuté informace.

OBSAH

Úvod	7
Cíl a metodika	8
1. Vývoj migrační politiky České republiky po roce 1990	9
1.1 Legislativa týkající se problému migrace	9
1.2 Vládní orgány činné v oblasti azylové a migrační politiky	12
1.3 Nevládní organizace zabývající se tématem migrace	14
2. Politika azylu a integrace cizinců	15
2.1 Právní rámec azylové politiky	15
2.2 Politika integrace	16
3. Podmínky zaměstnávání cizinců	17
3.1 Projekt „zelené karty“	17
3.2 Povolení k zaměstnání	18
4. Podmínky podnikání cizinců	20
4.1 Cizinec jako podnikatel	20
4.2 Přemístění sídla zahraniční firmy do ČR	20
4.3 Zápis zahraničních osob do obchodního rejstříku	21
4.4 Živnostenské podnikání	21
5. Evropská migrační politika	23
6. Globální přístup k migraci	25
7. Koncepční a politické dokumenty EU	27
8. Nelegální migrace v ČR	31
8.1 Akční plán boje s nelegální migrací	36
8.2 Aktivní migrační politiky	39
8.3 Monitorování migračních pobytů	46
9. Gender a migrace	55
10. Závěry	58
10.1 Résumé	58
10.2 Summary	60
10.3 Přehled použité literatury	61

ÚVOD

Téma migrace prožívá v Evropě období růstu jak v pozitivním tak negativním smyslu. Většina odborníků se shoduje na tom, že migrace je problém, který by se měl přinejmenším do detailů řešit, a to na vládní i nevládní úrovni. Další úvahy o migraci se ale více či méně ve valné většině liší. Pokud se podíváme na vnímání migrace v negativním slova smyslu, ten souvisí zejména s celosvětovými migračními problémy a evropskými obavami z „migračního tlaku“. Současný zájem vyvolává také otázky, týkající se migrací v Evropě, mimo Evropu a do Evropy. Migrace představuje pro většinu Evropanů a ostatního „západního“ obyvatelstva často velkou hrozbu a v mnohém z nich vytváří také nemalé předsudky. Ty jsou dílem částečně nedostatečné informovanosti, částečně špatné informovanosti vládních i nevládních organizací. Je tedy migrace opravdu tak velkou hrozbou pro evropské obyvatelstvo a jak moc velkou důležitost jí máme přisuzovat? Můžeme se na základě statistik a jiných čísel dostat k smysluplnému řešení problému a závěru?

Ti, kdo vnímají fenomén migrace spíše pozitivně se shodují na faktu, že migrace přináší pro danou zemi, ale i Evropu v širokém kontextu více dobrého než špatného. Samozřejmě si uvědomují riziko migračních pohybů a komplexnosti problému, neobávají se ale tolik migračního tlaku. Také tvrdí, že Evropa by měla být na migranty připravená, z hlediska historického, politického i sociálního kontextu, protože je také „potřebuje“, a to zejména z důvodu nasycení pracovního trhu. V současné době světové krize však má poslední poznámka získává zcela jiný rozměr, protože se migranti, a to nejen ti, kteří přišli kvůli finanční krizi o pracovní místo, stali skupinou nejvíce ohroženou, a tak paradoxně představují ohrožení sami pro sebe více než pro ostatní obyvatelstvo.

Osobně se řadím spíše ke druhé skupině veřejnosti, která vnímá migraci jako jev pozitivní, co víc nevyhnutelný, a proto je potřeba mu věnovat větší pozornost, než tomu bylo doposud. S otázkou migrace ale primárně přichází samozřejmě spousta otázek, také je spousta nevyřešených otázek ohledně integrace migrantů do pluralitní společnosti, což samo o sobě představuje také důležitou kapitolu v problému migrace. Do jaké míry může tedy pluralitní společnost přijímat přistěhovalce, kteří často odmítají její principy, aniž by se sama dezintegrovala? Otázku můžeme samozřejmě i obrátit: jak lze integrovat přistěhovalce lišícího se etnickým původem, kulturou i vyznáním?

CÍL A METODIKA

Zájem o problematiku migrace, komplexnost problému a společnost rozdělená na dva světy; právě tyto skutečnosti se staly důvodem, proč jsem se rozhodla ve své bakalářské práci zabývat problémem migrace, konkrétně tedy migrační politikou v rámci Evropské unie, s pochopitelným zaměřením na Českou republiku a pokusím se tedy odpovědět na některé otázky, které sebou migrace a integrace přináší. K tomu mi poslouží zejména datové údaje, statistiky, tabulky a grafy, produkované Českým statistickým úřadem, Eurostatem, publikované pak zejména Ministerstvem vnitra, hlavním odpovědným za téma migrace, ale i jinými vládními či nevládními činiteli zabývajícími se migrací.

Za cíl mé bakalářské práce si tedy kladu osvětlit toto ožehavé téma zejména široké veřejnosti a pomocí dat a faktických údajů dojít k závěru, že migrace tedy nepředstavuje pro Českou republiku a ani pro Evropu tak velkou hrozbu, jak se mnozí obávají, a že trend zabývání se touto problematikou jde směle dopředu, což je více než dobře.

1. Vývoj migrační politiky České republiky po roce 1990

Migrace je integrální součástí dějin Evropy a je stejně stará jako historie lidstva evropského kontinentu. Neexistuje jediná evropská země, která by nebyla zasažena migračními pohyby, stejně tak je tomu i v případě České republiky. Není tomu tak dávno, co se sama ocitla v situaci, kdy z ní a sousedního Polska a Maďarska, podle odhadů odešly více než 3 miliony lidí z politických důvodů na Západ.¹ Po převratu v roce 1989 se ale najednou ocitá v jiné roli, musí se vypořádat s problémem migrace z opačné strany a stanovit tak správné fungování a zásady migrační politiky. V roce 1991 přijímá Česká a Slovenská federativní republika Úmluvu o právním postavení uprchlíků z roku 1951 a její Protokol týkající se právního postavení uprchlíků z roku 1967.²

Dá se konstatovat, že od devadesátých let minulého století prošla migrační politika České republiky jako samostatného státu důležitým vývojem. Začala být atraktivní zejména pro cizince migrující za prací či za obchodem, a to s cílem dlouhodobého či trvalého usazení.

1.1 Legislativa týkající se problému migrace

Pojďme se nejprve podívat na zásadní změny v legislativě týkající se migrační politiky České republiky.

Pobyt cizinců na území ČR se řídil do 30. 9. 1992 zákonem č. 68/1965 Sb., o pobytu cizinců na území Československé socialistické republiky. Od 1. 10. 1992 byl nahrazen zákonem č. 123/1992 Sb., o pobytu cizinců na území Československé federativní republiky. Zákon byl převzat do české Sbírky zákonů po rozpadu ČSFR a od 1. 1. 2000 nahrazen novým zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky. Ve své podstatě se ale zákon nijak zásadně neměnil z formální stránky, pouze se změnou státního uskupení muselo pokaždé dojít i ke změně názvu zákona.

Samotné zákony však nebylo to jediné, co se současně s nimi měnilo. Měnilo se také rozdělení cizinců do kategorií zejména na základě délky pobytu. Do roku 2000 platily jiné časové hranice povolení k pobytu cizinců než nyní. Dle zákona č. 123/1992 Sb. Byl rozlišován mimo trvalého pobytu také:

- krátkodobý pobyt (do 180 dnů)
- dlouhodobý pobyt (nad 180 dnů do jednoho roku, s možností prodlužování).

Se zavedením zákona č. 326/1999 Sb. se pojmy „krátkodobý a dlouhodobý pobyt“ už téměř nevyskytují nebo minimálně nepoužívají a rozlišuje se mimo trvalý pobyt také:

- pobyt na vízum do 90 dnů
- pobyt na vízum nad 90 dnů

Tato změna je důležitá, protože se zásadně dotýká porovnávání statistických údajů před a po roce 2000. Chceme-li zachovat kontinuitu statistických dat v rámci dvou skupin sledovaných pobytů – tj. trvalého a dlouhodobého – je nutno mít na paměti, že okruh osob je v rámci dlouhodobých pobytů jiný než před rokem 2000.

Zákon č. 326/1999 Sb. vedl, mimo zavedení nových typů víz, i k podstatnému zpřísnění pravidel pro získávání pobytových víz a pracovních povolení. Stanovil také povinnost požádat a poté žadateli udělit vízum na diplomatické misi nebo konzulárním úřadu v zahraničí. Cizinec tedy na území ČR přicházel již s platným vízem. Navíc nebylo možné prodlužovat platnost víz získaných za platnosti předchozího zákona i přes trvání podmínek udělení víza, takže cizinec po vypršení předchozího víza musel vrátit do vlasti a tam znovu žádat o vízum nové. Tato a další omezení vedla k propadu statistik počtu cizinců, takže na konci roku 2000 bylo evidováno bezmála o 28 tisíc cizinců méně. Bohužel ovšem z žádných oficiálních dat nelze zjistit, zda tito lidé v ČR zůstali ilegálně, nebo zda skutečně odjeli zpět nebo do jiné země. Problémem je, že cizinec nemá ze zákona povinnost nahlásit ukončení svého pobytu v ČR. Musí pouze odcestovat před ukončením platnosti povolení k pobytu.

K další výrazné změně zákona došlo v souvislosti se vstupem ČR do EU. Novela vymezuje dvě kategorie cizinců – občané EU a občané zemí mimo EU (též označováni jako občané třetích zemí), pro které platí různé pobytové režimy v souvislosti s právem EU v oblasti volného pohybu osob. V závislosti na tomto tedy lze vymezit následující kategorie cizinců v ČR

- Občané zemí EU spolu s občany Norska, Švýcarska, Islandu a Lichtenštejnska a jejich rodinní příslušníci, kteří se dále dělí na:
 - občané zemí EU registrovaní bez povolení k přechodnému nebo trvalému pobytu a jejich rodinní příslušníci,
 - občané zemí EU a jejich rodinní příslušníci s povolením k přechodnému pobytu,
 - občané zemí EU a jejich rodinní příslušníci s povolením k trvalému pobytu.

- Občané zemí mimo EU
 - občané třetích zemí pobývajících v ČR krátkodobě (obecně do 90 dnů) bez víz (týká se občanů těch zemí, se kterými má ČR uzavřenou dohodu o bezvízovém styku) nebo na základě krátkodobých víz do 90 dní,
 - občané třetích zemí pobývajících v ČR na základě víz nad 90 dní,
 - občané třetích zemí s povolením k dlouhodobému pobytu (povolení navazující na víza nad devadesát dní; vydává se na dobu jednoho roku a po uplynutí této lhůty je lze prodloužit – viz výše),
 - občané třetích zemí s povolením k trvalému pobytu,
 - cizinci s platným azylem (úspěšní žadatelé o azyl pobývajících v ČR).

- Cizinci bez ohledu na hranice EU
 - registrovaní žadatelé o azyl (není možné zakázat občanovi EU, aby o azyl požádal, ale prakticky se to nevyužívá),
 - cizinci pobývajících v ČR v rámci dočasné ochrany (jedná se o opatření při hromadném exodu v důsledku ozbrojeného konfliktu, živelné pohromy nebo soustavného porušování lidských práv v zemi původu, které by mělo chránit exulanty a poskytnout jim dočasné útočiště do doby odeznění kritické situace. Cizineckou policií jsou tyto jedinci počínaje rokem 2004 vedeni a vykazováni v rámci povolení k dlouhodobému pobytu, takže je není možno vyjmout ze statistických dat, která jsou použita v této práci.),
 - nelegálně pobývajících cizinci v ČR (např. cizinci pobývajících v ČR po vypršení platnosti víz a povolení k pobytu nebo bez potřebných víz nebo povolení apod.. Tato skupina je v podstatě statisticky nezachytitelná.).

Poslední zásadní úpravou zákona, která s největší pravděpodobností ovlivní počet zejména trvale pobývajících cizinců, je zavedení evropské směrnice č. 2003/109/ES o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty. Na jejím základě se mj. od dubna 2006 zkrátila časová lhůta pro žádost o trvalý pobyt. Cizinec tak bude mít právo bez dalších podmínek žádat o povolení k trvalému pobytu po 5 letech nepřetržitého pobytu na území namísto dosavadních 10 let. Toto umožní asi 40 tisícům cizinců získat trvalý pobyt.³

1.2 Vládní orgány činné v oblasti migrační a azylové politiky

Hlavním zodpovědným za problematiku mezinárodní migrace a mezinárodní ochrany v České republice, a to jak na úrovni legislativně - koncepční, analytické, tak i realizační, je Ministerstvo vnitra. Úsekem ministerstva vnitra, který zodpovídá za výkon úkolů v oblasti azylu, uprchlictví, koncepce imigrační politiky, v otázkách vstupu a pobytu cizinců, integrace cizinců a schengenské spolupráce, je odbor azylové a migrační politiky. Ten se dále dělí na 20 menších oddělení, které si práci ohledně migrace rozdělují spravedlivým dílem.

To, jak by migrační politika České republiky v současnosti měla vypadat, popisuje věcně a jasně následujících 6 zásad, zakotvené Ministerstvem vnitra ČR.

- Česká republika s ohledem na mezinárodní závazky, které pro ni vyplynou z členství v EU, důsledně prosazuje řídicí roli státu v oblasti migrace.
- Migrační politika státu je založena na koordinovaném postupu všech státních orgánů, orgánů územní a zájmové samosprávy a na podpoře ze strany dalších subjektů zabývajících se migrací.
- Migrační politika státu je zaměřena na odstraňování všech forem nelegální migrace a jiných nelegálních aktivit a to jak opatřeními na poli mezinárodní spolupráce, tak i opatřeními národními.
- Migrační politika státu neklade překážky legální migraci, a podporuje imigraci, která je pro stát a společnost v dlouhodobé perspektivě přínosná.
- Realizace migrační politiky státu předpokládá široké zapojení nevládních a dalších organizací občanské společnosti.
- Česká republika se spolupodílí na úsilí světového a evropského společenství na řešení migračních důsledků humanitárních krizí a na odstraňování příčin těchto jevů.⁴

Vzhledem k tomu, že azyl a migrace jsou fenoménem nadnárodního významu, odbor azylové a migrační politiky také považuje za významnou co nejužší mezinárodní spolupráci na bilaterální i multilaterální úrovni a aktivní zapojení se do formulování azylové a migrační politiky v rámci Evropské unie.

Samotná imigrační politika České republiky prodělává a bude stále intenzivněji prodělávat vývoj jak na poli legální, tak i nelegální migrace. V posledních letech se tento trend odráží v činnostech státních orgánů a jejich spolupráci s nestátními organizacemi na řešení migrační situace související s demografickým vývojem v České republice.

Důležitým vládním článkem je také správa uprchlických zařízení. Ta byla zřízena 1. ledna 1996 jako rozpočtová organizace Ministerstva vnitra České republiky. Vznikla rozdělením tehdejšího Odboru pro uprchlíky proto, aby byl oddělen výkon státní správy v oblasti azylové procedury a zabezpečování služeb žadatelům o azyl. Úkolem SUZ je zajišťování provozu azylových zařízení, tj. poskytování ubytovacích, stravovacích, zdravotnických, sociálních a dalších služeb žadatelům o azyl a osobám, kterým vláda poskytla dočasnou ochranu. Od 1. 1. 2006 má SUZ MV ve správě i síť zařízení pro zajištění cizinců. Česká republika zabezpečuje prostřednictvím SUZ MV ubytování a další služby žadatelům, azylantům a zajištěným cizincům, a to na základě zákona č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců a zákona č. 325/1999 Sb. o azylu. Úkolem SUZ MV je nabídnout žadatelům, azylantům a zajištěným cizincům odpovídající podmínky.⁵

Při výčtu vládních organizací nesmíme také zapomenout na Policii ČR, konkrétně policii cizineckou.⁶ Služba cizinecké policie je řízena ředitelem, který je podřízen náměstkovi policejního prezidenta pro uniformovanou policii Policie České republiky. Je dále členěna na ředitelství služby, Oblastní ředitelství a Inspektoráty cizinecké policie. Zařízení spadají momentálně pod správu Oblastního ředitelství, ale v průběhu několika předchozích let byla řízena Ředitelstvím služby.

Ředitelství služby cizinecké policie je řídicím, metodickým a kontrolním pracovištěm. Podílí se zejména na plnění úkolů při ochraně státních hranic, rozhoduje o povolení vstupu, pobytu nebo vycestování z území státu, rozhoduje o odepření vstupu, o správním vyhoštění cizinců, zabezpečuje plnění závazků vyplývajících z mezinárodních smluv, spolupracuje a udržuje součinnost s dalšími službami Policie České republiky a s příslušnými orgány státní správy a samosprávy, spolupracuje s orgány ochrany státních hranic sousedních států a spolupůsobí při udržování vnitřního pořádku a bezpečnosti. Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie se rovněž podílí na řešení úkolů svěřených do působnosti Policejního prezidia České republiky a Ministerstva vnitra.

Inspektoráty cizinecké policie plní úkoly Policie České republiky zejména na úseku výkonu státní správy ve věcech povolování vstupu, pobytu a ukončování pobytu cizinců, provádí pobytové kontroly, provádí ochranu hranic při jejím dočasném znovuzavedení, odhalují ve své působnosti padělané a pozměněné, zneužitě a smyšlené veřejné listiny, doklady a ceniny, provádí činnosti v oblasti mezinárodní policejní spolupráce, zejména společné formy nasazení a přeshraniční pronásledování, kontrolují stav a úplnost vyznačení průběhu státních hranic a zařízení upozorňujících na jejich průběh, podílí se na plnění

závazků vyplývajících z mezinárodních smluv, zpracovávají data pro účely vedení evidencí a statistik potřebných k plnění úkolů, provozují informační systémy a řadu dalších úkolů.

1.3 Nevládní organizace zabývající se tématem migrace

Správa uprchlických zařízení spolupracuje při zajišťování služeb žadatelům o mezinárodní ochranu, zajištěným cizincům a azylantům s řadou nestátních neziskových organizací. Činnost těchto organizací je z převážné části zaměřena na tyto základní oblasti: právní, sociální a psychologické poradenství, vzdělávání, volnočasové aktivity, osvětová činnost a materiální pomoc ve smyslu charitní práce, zajišťující zejména ošacení a obuv klientům.

Těmito organizacemi jsou: Sdružení občanů zabývajících se emigranty, Charity z Prahy, Hradce Králové, Brna, Ostravy, České Lípy a Litoměřic, Diakonie Českobratrské církve evangelické, Organizace pro pomoc uprchlíkům, Centrum pro integraci cizinců, Mezinárodní organizace pro migraci, Úřad vysokého komisaře OSN, Poradna pro uprchlíky, Organizace pro pomoc uprchlíkům, Poradna pro integraci, Člověk v tísni a další.

Služby poskytované nevládními organizacemi klientům jsou od roku 2006 spolufinancovány z Evropského uprchlického fondu.⁷

¹ JOPPKE, C., MORAWSKA, E. *Toward Assimilation and Citizenship: Immigrants in Liberal Nation-States*. 2003th edition. [s.l.] : Palgrave Macmillan, 2003.s.186. ISBN 978-1403904911.

² Odbor azylové a migrační politiky MV ČR. [online]. [20.10. 2008] Dostupný z WWW: <http://www.mvcr.cz/clanek/seznamte-se-odbor-azylove-a-migracni-politiky.aspx>

³ ČSÚ. *Cizinci v České republice*. Praha : Český statistický úřad, 2007. 287 s. ISBN 978-80-250-1544-5.

⁴ Odbor azylové a migrační politiky MV ČR. [online]. [22.10. 2008] Dostupný z WWW: <http://www.mvcr.cz/clanek/migrace-novy-clanek-890951.aspx>

⁵ Odbor azylové a migrační politiky MV ČR. [online]. [20.11.2008] Dostupný na WWW: <http://www.mvcr.cz/ministerstvo/suz/spoluprace.html>

⁶ Zákon. č. 283/91 Sb. o Policii ČR

⁷ NICM. [online]. [20.11.2008] Dostupný na WWW: <http://www.icm.cz/uprchlici-organizace>

2. Politika azylu a integrace cizinců

2.1 Právní rámec azylové politiky

Právní rámec, který upravuje azylové řízení v České republice tvoří především zákon č. 325/1999 Sb., o azylu. Co se týče Ústavy, musíme zmínit článek 43 Listiny základních práv a svobod, který zakotvuje povinnost České republiky poskytnout azyl cizincům pronásledovaným za uplatňování politických práv a svobod.⁸ Pověřeným státním orgánem, který posuzuje žádosti o azyl na území České republiky a vydává rozhodnutí v první instanci, je Ministerstvo vnitra České republiky. Aby bylo správní řízení zahájeno, je nutné získat prohlášení cizince, který o azyl usiluje. Takové prohlášení lze učinit pouze na území České republiky, písemně nebo ústně do protokolu. Prohlášení je možno učinit v přijímacím středisku, na odboru cizinecké a pohraniční policie za podmínky, že se cizinec dostavil dobrovolně, v zařízení pro zajištění cizinců, ve zdravotnickém zařízení v průběhu hospitalizace nebo ve vězení. Dle zákona o azylu má cizinec povinnost dostavit se do 24 hodin od prohlášení do přijímacího střediska, kde podá žádost o azyl. Pokud se z nějakých vážných důvodů dostavit nemůže, navštíví cizince pracovník ministerstva vnitra a sepíše s ním žádost o azyl v místě jeho aktuálního pobytu. Co se týče práce policie v celém procesu, je jejím úkolem provést s cizincem identifikační úkony. Dále má cizinec povinnost odevzdat svůj cestovní doklad, podrobit se sejmutí otisků prstů a pořízení obrazového záznamu. V přijímacím středisku proběhne též zdravotní prohlídka cizince.⁹

Důležitým bodem azylové problematiky je také od roku 2004 Dublinské nařízení, které souvisí se vstupem ČR do EU. Jedná se o nařízení Rady EU č. 343/2003 známé jako Dublin II. Tímto nařízením se stanovují kritéria a mechanismy pro určení členského státu odpovědného za posouzení žádosti o azyl podané státním příslušníkem třetí země v jednom z členských států. Podstatou nařízení je, aby žádost o azyl byla projednávána pouze ve státě, kterým žadatel na území EU vstoupil. Laicky řečeno to prakticky pro žadatele znamená, že jakmile žádal o mezinárodní ochranu u jednoho státu EU, nemůže již podat stejnou žádost u jiného státu EU. Dublinským nařízením se tak zamezí „dvojímu žádání“ a snáze se tak dostaneme ke statistikám odpovídajícím skutečnosti, jak to vypadá s Evropskou unií a počtem žádostí o mezinárodní ochranu.¹⁰

2.2 Politika integrace cizinců

Co se týče integrace cizinců, nutno podotknout, že ta vyvolává řadu diskusí v rozšířené Evropské unii, ve které je většina členských států ovlivněna migračními pohyby. Některé země, jako například Česká republika, Polsko či Slovensko, se změnily ze „spíše emigračních“ na „spíše imigrační“ a jsou tak poprvé konfrontovány s problémem imigrace. Starší imigrační země, které se s problémem integrace potýkají už delší dobu, jako například Německo, Francie či Velká Británie, podporují jejich zájem, ale zároveň nadále podporují integraci svých „vlastních“ cizinců. Současně také mění předchozí politiky, které nebyly tak úspěšné a nesplnily očekávání z hlediska integrace přistěhovalců. Stejně jako v jiných oblastech politiky i politika integrace cizinců vyvolává různé otázky. Bývá zvykem, že nové členské státy tradičně kladou větší důraz na problémy menšin než na integraci cizinců. Za hlavní celkový cíl integrace je často považována soběstačnost. Vlády usilují o to, aby cizincům umožnily vést nezávislý život, pokud jde o zaměstnání, sociální síť a podobné.¹¹

První *Výroční zpráva Komise o přistěhovalectví a integraci* dokazuje, že ve všech členských státech představují přístup na trh práce, stejně jako jazykové předpoklady a dostatečná úroveň vzdělání, nejdůležitější úkoly úspěšné integrace. Na evropské úrovni je integrace na trh práce v oblastech s nejpřesněji vymezenými politickými cíli, protože *Hlavní zásady zaměstnanosti* z roku 2003 předpokládají výrazné snížení rozdílu v počtu nezaměstnaných v nečlenských a členských zemích EU do roku 2010.

Kromě toho, že se integrací rozumí vzájemný vztah mezi „státem“ a „migrantem“, je integrace také procesem, ve kterém existuje těsné partnerství mezi vládními a nevládními činiteli na různých úrovních, např. zaměstnavateli, odborovými svazy, náboženskými organizacemi, občanskou společností, sdružením migrantů, sdělovacími prostředky a nevládními organizacemi podporujícími přistěhovalce.¹²

⁸ Listina základních práv a svobod

⁹ Odbor azylové a migrační politiky MV ČR. [online]. [20.10. 2008] Dostupný z WWW: <http://www.mvcr.cz/clanek/obecny-prehled-predmetu-upravy-zakona-o-azyly.aspx>

¹⁰ Server Migrace online. [online]. [20.10. 2008] Dostupný z WWW: http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/index.shtml?AA_SL_Session=f87931c3d1f7d2c5d34d53f8be9c5a88&nocache=invalidate&sh_itm=f32eb3e87b3ec74d03613f8a4f22a25c&all_ids=1

¹¹ NIESSEN, J. *Příručka o integraci pro tvůrce politik a odborníky z praxe*. Praha : Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2005. s 10-15. ISBN 80-86878-24-4.

¹² Euractiv. [online]. [20.10. 2008] Dostupný z WWW: www.euractiv.cz/bezpecnost-a-spravedlnost0/clanek/dnes-zacina-konference-o-legalnim-pristehovalectvi

3. Podmínky zaměstnávání cizinců

3.1 Projekt „zelené karty“

V této kapitole se tak trochu vrátíme o pár kroků zpět a řekneme si ještě něco o dalších vládních činitelích v oblasti migrační politiky, jelikož úzce s tématem kapitoly souvisí. Jedná se o důležitý článek migračního procesu v podobě Ministerstva práce a sociálních věcí.

To je pro nás v oblasti zaměstnávání cizinců důležité ve velmi důležitém konkrétním projektu tzv. **zelených karet**, který vznikl na základě novely zákona č.435/2004 Sb., o zaměstnanosti, a novely zákona č.326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky.

Zelená karta je povolení k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání na území České republiky ve zvláštních případech. Cizinec, který má zelenou kartu vydanou na konkrétní pracovní místo, je oprávněn:

- pobývat na území České republiky
- pracovat na pracovním místě, na které byla zelená karta vydána.

Zelená karta tedy spojuje povolení k pobytu i povolení k zaměstnání a vydává se ve třech různých typech:

- typ A: pro kvalifikované pracovníky s vysokoškolským vzděláním a klíčový personál
- typ B: pro pracovníky na pracovních pozicích minimálně s požadavkem vyučen
- typ C: pro ostatní pracovníky

Platnost zelené karty je 2-3 roky, u typu A a B je možné její platnost za určitých okolností prodlužovat vždy až o 3 roky.

Je určena pro cizince, občany z vyjmenovaných zemí, které nejsou členy Evropské unie: Australské společenství, Černá Hora, Chorvatská republika, Japonsko, Kanada, Korejská republika, Nový Zéland, Republika Bosna a Hercegovina, Republika Makedonie, Spojené státy americké, Srbsko, Ukrajina.

Pokud nejste občanem žádné z uvedených zemí ani se na Vás nevztahuje některá z výjimek uvedených v § 98 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, bude nutné si vyřídit pro práci v České republice povolení k zaměstnání.¹³

3.2 Povolení k zaměstnání

Základní podmínkou pro vydání **povolení k zaměstnání** cizinci je situace na trhu práce a okolnost, že se jedná o volné pracovní místo, které s ohledem na požadovanou kvalifikaci nebo dočasný nedostatek volných pracovních sil nelze obsadit jinak. Příslušným pro vydání tohoto povolení je vždy Úřad práce, v jehož obvodu bude zaměstnání cizincem vykonáváno.

Povolení k zaměstnání obsahuje :

- identifikační údaje cizince,
- místo výkonu práce,
- druh práce,
- identifikační údaje zaměstnavatele, u něhož bude cizinec vykonávat zaměstnání,
- dobu, na kterou se vydává,
- další údaje nezbytné pro výkon zaměstnání

Povolení je neprenosné a vydává se na dobu určitou, maximálně však na dobu 2 let; cizinec může žádat o vydání povolení k zaměstnání i opakovaně. U sezónních zaměstnanců zaměstnávaných činnostmi závislými na střídání ročních období se vydává nejdéle na dobu 6 měsíců v kalendářním roce a je možno je vydat i opakovaně za podmínky, že mezi jednotlivými zaměstnáními uplyne doba nejméně 6 měsíců. Je platné pouze pro zaměstnání u zaměstnavatele, který je uveden v rozhodnutí; týká se i druhu a místa výkonu práce. Má-li dojít v době před ukončením platnosti povolení k zaměstnání ke změně některých podmínek uvedených v tomto povolení, cizinec musí požádat místně příslušný ÚP o vydání nového povolení k zaměstnání. Povolení se vyžaduje pro všechny pracovněprávní vztahy ve smyslu zákoníku práce vykonávané cizincem na území ČR:

- pracovní poměr,
- dohoda o provedení práce,
- dohoda o pracovní činnosti.

Jak je to potom prakticky se vstupem cizince na trh práce?

Pracovněprávní vztahy mezi cizincem a zaměstnavatelem se řídí především zákoníkem práce a předpisy souvisejícími obdobně, jak je tomu i u zaměstnanců - občanů ČR. Zákoník práce však v těchto případech umožňuje pracovněprávní vztahy mezi zaměstnancem a

zaměstnavatelem upravit odchylně podle právních předpisů o mezinárodním právu soukromém. Podmínky zaměstnávání jsou stanoveny dále zákonem o zaměstnanosti, podle kterého cizinci mohou být zaměstnáni na území ČR za předpokladu, že obdrželi povolení k zaměstnání, pokud jsou tato povolení podle zákona o zaměstnanosti potřebná, a povolení k pobytu.

Speciální kapitolou zaměstnávání cizinců je výkon práce cizinci vysílanými na území ČR zahraničním zaměstnavatelem za účelem plnění smlouvy uzavřené s tuzemskou právnickou nebo fyzickou osobou - pracovněprávní vztahy mezi zahraničním zaměstnavatelem a cizincem, který je k výkonu práce vysílán, se řídí obvykle právem země, ve které má zahraniční zaměstnavatel své sídlo. Výkon práce může být zahájen za předpokladu, že cizinec obdržel povolení k zaměstnání a povolení k pobytu.¹⁴

¹³ Ministerstvo práce a sociálních věcí. [online]. [20.10. 2008] Dostupný z WWW: www.mpsv.cz/cs/4736

¹⁴ Zákon o zaměstnanosti. [online]. [20.10. 2008] Dostupný z WWW: www.podnikatel.cz/zakony/zakon-c-435-2004-sb-o-zamestnanosti/cctvrta-hii/ - 40k -

4. Podmínky podnikání cizinců

4.1 Cizinec jako podnikatel

Cizinec může na území ČR podnikat jednak jako fyzická osoba (živnostník, příslušník svobodného povolání nebo zemědělec), jednak se může účastnit podnikání v rámci činnosti obchodních společností nebo družstev založených podle českého obchodního zákoníku, případně zde může podnikat prostřednictvím tzv. zahraniční právnické osoby.

Zahraniční osoba se může za účelem podnikání podílet na založení české právnické osoby nebo být společníkem nebo členem již existující české právnické osoby. Může také sama českou právnickou osobu založit nebo se stát jejím jediným společníkem, pokud to obchodní zákoník připouští.

Co považují za velmi důležité je fakt, že právnickou osobu může zahraniční osoba takto založit pouze podle českého práva.

Při majetkové účasti v českých právnických osobách mají zahraniční osoby stejná práva a povinnosti jako české osoby.¹⁵

4.2 Přemístění sídla zahraniční firmy do ČR

Právnická osoba, která byla založena podle práva cizího státu za účelem podnikání a má sídlo v zahraničí, může přemístit toto sídlo na území České republiky, jestliže to umožňuje mezinárodní smlouva, která je pro Českou republiku závazná a byla vyhlášena ve Sbírce zákonů nebo ve Sbírce mezinárodních smluv (totéž platí i pro přemístění sídla české právnické osoby do zahraničí). Toto přemístění sídla je účinné ode dne jeho zápisu do obchodního rejstříku.

Vnitřní právní poměry právnické osoby se i po přemístění jejího sídla do ČR řídí právním řádem státu, podle něhož byla založena. Tímto právním řádem se řídí i ručení jejích společníků nebo členů vůči třetím osobám; toto ručení však nesmí být nižší, než stanoví české právo pro tutéž nebo obdobnou formu právnické osoby.

Přemístění sídla právnické osoby z České republiky do zahraničí nebo ze zahraničí do České republiky je přípustné také v případech a za podmínek stanovených právem Evropských společenství či zvláštním zákonem.

4.3 Zápis zahraničních osob do obchodního rejstříku

Zahraniční osoby s oprávněním podnikat na území ČR se zapisují do obchodního rejstříku, který vedou krajské soudy.

Zahraniční osoba při návrhu zápisu do obchodního rejstříku musí doložit, že jí nejpozději dnem zápisu vznikne živnostenské či jiné oprávnění k činnosti, která má být jako předmět podnikání (činnosti) do obchodního rejstříku zapsána.

U činností, které podle zákona mohou vykonávat pouze fyzické osoby, se tato činnost запиše jako předmět podnikání obchodní společnosti nebo družstva, jen jestliže žadatel prokáže, že tato činnost bude vykonávána pomocí osob, které jsou k tomu oprávněny podle zvláštního právního předpisu.

Navrhovatel při návrhu na zápis do obchodního rejstříku musí doložit právní důvod užívání prostor, v nichž je umístěno sídlo nebo místo podnikání (totéž platí pro jejich případnou změnu). K tomuto postačí písemné prohlášení vlastníka nemovitosti, bytu nebo nebytového prostoru, kde jsou prostory umístěny, případně prohlášení osoby oprávněné nemovitostí, bytem nebo nebytovým prostorem jinak nakládat, že s umístěním souhlasí.

Zahraniční osoba je povinna sdělit rejstříkovému soudu svou doručovací adresu na území České republiky nebo zmocněnce pro přijímání písemností s doručovací adresou v České republice (totéž platí pro každou změnu těchto údajů).

Listiny prokazující splnění výše uvedených povinností musí být přiloženy k návrhu na zápis.

4. 4 Živnostenské podnikání

Podnikatel může v České republice podnikat pouze tehdy, jestliže ke konkrétní podnikatelské činnosti získá příslušné oprávnění. Podnikatelská činnost bez příslušného oprávnění představuje tzv. neoprávněné podnikání a může být postižena i v rámci trestního zákona (trestný čin neoprávněného podnikání). Každý podnikatel musí před zahájením podnikatelské činnosti získat příslušné oprávnění, a to buď tzv. živnostenské oprávnění (jde o ty podnikatelské činnosti, které spadají pod působnost živnostenského zákona, nezáleží přitom, zda bude podnikání provozováno cizincem jako fyzickou osobou nebo právnickou osobou, a to buď zahraniční nebo založenou podle českého obchodního zákoníku) nebo zvláštní oprávnění podle zvláštních zákonů (např. výkon advokacie a jiných tzv. svobodných povolání), případně se musí jako zemědělec evidovat

Fyzická osoba s bydlištěm nebo právnická osoba se sídlem mimo území České republiky (zahraniční osoba) může na území České republiky provozovat živnost za stejných podmínek a ve stejném rozsahu jako česká osoba, pokud není stanoveno jinak. Za českou osobu se považuje fyzická osoba s bydlištěm nebo právnická osoba se sídlem na území České republiky, bydlištěm na území České republiky se pak rozumí trvalý pobyt na jejím území.

Zahraniční fyzická osoba, která hodlá na území České republiky provozovat živnost a která má podle zákona povinnost mít pro pobyt na území povolení, musí k ohlášení živnosti a k žádosti o koncesi doložit doklad prokazující povolení k pobytu za účelem podnikání. Pro účely živnostenského zákona se za povolení k pobytu za účelem podnikání považuje i povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny. Povinnost doložit doklad o pobytu se nevztahuje na zahraniční fyzickou osobu, která hodlá na území České republiky provozovat živnost prostřednictvím organizační složky svého podniku.

Fyzická osoba, již byl udělen azyl může provozovat živnost za stejných podmínek jako občan České republiky s bydlištěm na území České republiky.¹⁶

¹⁵ Server Business Info. [online]. [20.10. 2008] Dostupný z WWW:
<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/podnikatelske-prostredi/postaveni-cizincu-na-vnitrim-trhu-eu/1000520/49752>

¹⁶ Podmínky podnikání cizinců. [online]. [20.10. 2008] Dostupný z WWW:
http://www.helcom.cz/download/integrace/152podnikani_cizincu.doc

5. Evropská migrační politika

Nejprve se podívejme na pár skutečností z historie evropské migrační politiky. Členské státy Evropské unie se rozhodly, že sjednotí svá pravidla, aby bylo možné projednávat problematiku migrační politiky podle souboru zásad uznávaných v celé Evropské unii. Vzhledem k rostoucímu počtu žádostí o azyl, nelegálních přistěhovalců i mezinárodního zločinu došlo v **Amsterodamské smlouvě** (v platnost vstoupila 1. května 1999) k přesunu vízové, migrační a azylové politiky z III. do I. pilíře. Do pěti let od vstupu Amsterodamské smlouvy v platnost měla Rada přijmout opatření týkající se azylu, ilegální imigrace a politiky navrácení nelegálních přistěhovalců.

První kroky směrem ke společné azylové a imigrační politice EU byly učiněny na summitu ve finském **Tampere** 15. – 16. října 1999, kde bylo rozhodnuto o zavedení společného azylového řízení a o přiznání stejného zacházení všem lidem, kterým byl v EU udělen azyl. Na Program z Tampere navázal v roce 2004 tzv. **Haagský program** – pětiletý plán s cílem vytvořit prostor svobody, bezpečnosti a spravedlnosti v Evropské unii. V září 2005 pak Komise přijala další soubor opatření v oblasti imigrace a azylu.¹⁷

Podle zdrojů EU do Unie každý rok přicestuje půl milionu nelegálních imigrantů. V únoru 2002 Rada přijala plán na boj proti ilegální imigraci a obchodování s lidmi v Evropské unii. Tento plán obsahoval řadu iniciativ na poli vízové politiky, znovupřijetí a navrácení, hraničních kontrol a obchodování s lidmi.

Společné evropské imigrační politiky se neúčastní Dánsko, které má z této oblasti spolupráce výjimku. Velká Británie a Irsko se o zapojení rozhodují případ od případu.

Od 1. ledna 2009 předsedá Evropské unie poprvé v historii unie Česká republika. I ta, stejně jako Francie, zařadila mezi své priority předsednictví otázku migrační politiky. Česká republika hraje především aktivní roli při implementaci Evropského paktu o migraci a azylu, který byl Evropskou radou schválen v říjnu 2008. věnuje také pozornost budování Společného evropského azylového systému v souladu s doporučeními obsaženými v *Zelené knize o budoucím Společném evropském azylovém systému* z června 2007 a navazujícím *Plánu azylové politiky* z června 2008. V této oblasti považuje za důležité, aby na jedné straně byl v případě legitimních žádostí garantován přístup k mezinárodní ochraně a na druhé straně eliminován prostor pro zneužívání procedur pro udělování ochrany.

Další péče v této oblasti je také věnována opětovnému projednání existujících směrnic, a to například *revizi přijímací směrnice*, která stanovuje minimální požadavky pro přijímání žadatelů a azyl a *dublínského nařízení*, které stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o azyl. Veškeré návrhy k této kontrole pak předložila Evropská komise na podzim roku 2008. Klíčovou otázkou během našeho předsednictví dále potom je také další rozvoj politiky legální migrace v kontextu budoucích změn demografických podmínek v Evropě.¹⁸

Česká republika také v kontextu evropské migrační politiky pokračuje ve vytváření efektivní politiky integrace cizinců v rámci EU, který je nedílnou součástí komplexní migrační politiky. Velká pozornost je věnována podpoře realizace socio-ekonomického potenciálu migrantů a prevenci izolace učtých skupin či jednotlivců. Dále se snaží o zjednodušení komunikace na společné úrovni mj. Prostřednictvím rozvoje takových projektů, jakými jsou Příručka pro integraci či internetová stránka o integraci v EU. Samostatnou kapitolu v prioritách českého předsednictví tvoří také určitě prostor pro mezikulturní dialog mezi všemi členy společnosti jako nástroj nekonfliktního zapojení imigrantů do rozdílných náboženských vyznání a kultur do společnosti. Základem dialogu je podpora výměny informací a zkušeností členských států na tomto poli.¹⁹

¹⁷ Informace poskytnuté centrem Europe Direct

¹⁸ Odbor azylové a migrační politiky MV ČR. [online]. [10.12 2008] Dostupný z WWW: <http://www.mvcr.cz/clanek/spolecny-evropsky-azylovy-system.aspx>

¹⁹ Informace poskytnuté Poradnou pro integraci

6. Globální přístup k migraci

Co se týče dalších důležitých bodů v kontextu globálního přístupu k migraci, měli bychom zmínit problematiku hraničních kontrol, potažmo Schengenskou dohodu, která umožňuje volný pohyb osob mezi státy EU. Důležitou součástí tohoto systému je ale také posílení kontrol vnější hranice unie. Schengenská úmluva umožňuje policejní spolupráci, výměnu informací, dozor a přeshraniční stíhání. *Schengenský informační systém (SIS)* je komplexní databáze, která umožňuje donucovacím a soudním orgánům rychlou výměnu informací o hledaných osobách a majetku, například o kradených autech, uměleckých předmětech nebo osobách, na něž byl vydán zatykač nebo žádost o vydání. SIS také zaznamenává odmítnutí vstupu žadatelů o azyl, osob, na které byl vydán zatykač, informace o pohřešovaných lidech a ukradených objektech. V rámci SIS II má navíc dojít k zahrnutí dalších informací do systému.²⁰

Česká republika se také zasazuje o další rozvoj schengenské spolupráce a všech opatření souvisejících se zajištěním bezpečnosti schengenského prostoru včetně ochrany vnějších hranic EU. Mezi hlavní priority potom patří rozvoj dvou informačních systémů zásadního významu, které jsou důležité jak pro vzájemnou spolupráci členských států a zároveň jsou účinnými instrumenty pro potírání kriminálních aktivit a nelegální migrace. *Vízový informační systém (VIS) I*, který by měl být spuštěn v květnu 2009, umožní spolehlivou identifikaci držitele víza a ověření pravosti víza při vstupu dotyčné osoby do schengenského prostoru a pohybu v něm a zároveň posílí vzájemné konzultace členských států při vyřizování žádosti příslušníků třetích zemí o schengenská víza. V případě *Schengenského informačního systému druhé generace (SIS II)* Česká republika aktivně usiluje o dodržení současného harmonogramu předpokládajícího spuštění SIS II v září 2009. Plnění schengenských pravidel týkajících se ochrany hranic, policejní spolupráce, ochrany osobních údajů a vízových záležitostí v praxi je i nadále prověřováno prostřednictvím schengenského evaluačního mechanismu. Za českého předsednictví bude také zahájena praktická část hodnocení stavu připravenosti na vstup nových států (Bulharsko, Rumunsko, příp. Lichtenštejnsko) do Schengenu. Zároveň bude zahájena realizace nového kola hodnocení plnění schengenských států (Belgie, Nizozemsko, Lucembursko, Francie a Německo).

Nezbytným předpokladem pro rozvoj schengenské spolupráce ve vízové oblasti je upřesnění harmonizovaných pravidel a sjednocení praxe. K tomu všemu by měl přispět Vízový kodex jako stěžejní předpis v této oblasti, který sjednocuje veškeré dokumenty a jehož

schválení se očekává v 1.pololetí roku 2009. Aktuálním tématem během českého předsednictví bude také integrovaný model ochrany vnějších hranic EU. Komise plánuje předložit studie týkající se využití moderních technologií v oblasti ochrany hranic, dále má být např. zpracováno hodnocení agentury Frontex. Na základě tohoto hodnocení Komise představí legislativní návrhy na doplnění nařízení Evropského parlamentu a rady o agentuře Frontex.²¹

²⁰ Ministerstvo vnitra ČR. . [online]. [10.1 2009] Dostupný z WWW: <http://www.mvcr.cz/clanek/eu-schengen-ceska-republika-se-stala-soucasti-schengenskeho-prostoru.aspx>

²¹ Server Integrace. . [online]. [13.1 2009] Dostupný z WWW: <http://www.integrace.cz/integrace/clanek.asp?id=316>

7. Koncepční a politické dokumenty EU

Od července do prosince roku 2008 předsedala Evropské unii Francie a jedním z hlavních témat jejího předsednictví bylo **regulace migrace v Evropě**. Proto se již na začátku července sešli ministři vnitra a spravedlnosti členských zemí EU ve francouzském Cannes, kde odsouhlasili návrh tzv. *Evropského paktu o migraci a azylu*, který byl přijat na summitu představitelů zemí EU 15. a 16. října 2008 v Bruselu. Tento politický dokument byl vypracován pod vedením Francie na základě iniciativy několika členských států, mimo jiné i Itálie a Španělska. Hlavním smyslem dokumentu je sjednotit pravidla a přístupy migrační a azylové politiky tak, aby byly shodné ve všech členských státech EU. Pakt je jedním ze série opatření sjednocování rozdílných migračních politik evropských zemí. V červnu 2008 byla například schválena směrnice o navracení neregulérních migrantů do země původu, následovat má opatření na přilákání kvalifikované pracovní síly do EU (tzv. *projekt modrých karet*), a dále se uvažuje o směrnici, která by umožnila stíhat zaměstnavatele nelegálních migrantů. Současná migrační a azylová opatření uváděná v Paktu mají sloužit jako podklad *imigrační a azylové agendy EU* pro roky 2009 – 2015.²²

7.1 Evropský pakt o migraci a azylu

Kromě sjednocení migrační politiky chce dokument posílit boj proti nelegální migraci, zjednodušit návrat nelegálních migrantů, regulovat sjednocování rodin migrantů, podporovat pracovní migraci a posílit kontroly na hranicích EU. Například regulace sjednocování rodin by měla být efektivnější a měla by se opírat o vyhodnocení možných integračních kapacit jednotlivých států, jako například podpory ubytování a učení se jazyka.

Jádro Paktu představuje pět hlavních bodů, jejichž znění a obsah měly možnost revidovat všechny členské země EU.

1) Organizovat legální migraci a podporovat integraci

V této oblasti Pakt vyzývá jednotlivé členské země, aby si určily své potřeby a požadavky týkající se legální migrace. Doporučena je politika selektivní migrace propojená s potřebami vlastního trhu práce. Dále pakt vybízí členské země k „přilákání“ vysoce kvalifikovaných občanů ze třetích zemí, k upřednostňování krátkodobé a cirkulační migrace a ke kontrole nad sjednocováním rodin.

2) Bojovat proti nelegální migraci

Pakt v této souvislosti uvádí posílení spolupráce mezi členskými státy a zeměmi původu, mimo jiné i v oblasti návratů nelegálních migrantů do zemí původu.

3) Zefektivnit kontrolu na hranicích

V tomto bodě Pakt požaduje zavedení a fungování biometrických víz do 1. ledna 2012. Dále vyzývá ke spolupráci na vývoji modernějších technologií a elektronických systémů pro kontrolu překračování hranic Evropské unie.

4) Sjednotit azylovou politiku

Pakt navrhuje vytvoření úřadu (s názvem European Support Office), který by sdílel informace a zajišťoval spolupráci v otázce azylové politiky. Cílem je také zavést jednotnou azylovou politiku do roku 2012 se společnými standardy pro přijímání uprchlíků.

5) Vytvořit partnerství se zeměmi původu migrantů a podporovat tak jejich rozvoj

Partnerství by mělo mít podobu posilování rozvojových projektů, které by umožňovaly občanům třetích zemí zůstat v zemi původu.²³

Kromě těchto hlavních témat Pakt stanovuje pravidelný mechanismus hodnotících zpráv a setkání, jejichž výsledky se mají projednávat a hodnotit na úrovni Evropské rady. Pakt také plánuje zlepšení spolupráce v oblasti předávání informací mezi státy. Francie se snažila prosadit kontroverzní požadavek, aby se imigranti museli povinně učit jazyk a kulturu hostitelské země. Tento návrh byl ale z finální verze dokumentu vyřazen, stejně jako další francouzský požadavek na úplný zákaz regularizací pro neregulární migranty. S tímto bodem odmítlo souhlasit Španělsko, které již v minulosti na svém území několikrát regularizace provedlo. Proto se v paktu objevuje pouze bod, který vybízí členské země EU k omezení těchto masových regularizací a i nadále zůstává toto právo výhradně v kompetenci jednotlivých členských států.²⁴

Postoj České republiky zastoupené ministerstvem vnitra k novému dokumentu je v zásadě kladný. Většině veskrze technických připomínek, které čeští zástupci k návrhu dokumentu měli, bylo v zásadě vyhověno. Přesto čeští zástupci v textu dokumentu vidí několik dílčích nedostatků, jako například to, že Pakt zmiňuje odpovědnost zaměstnavatelů a ubytovatelů nelegálních migrantů, avšak již nezmiňuje vlastní odpovědnost těchto cizinců. Autoři dokumentu popírají, že by společnými pravidly pro migraci a azyl chtěli vytvořit z Evropské unie nedobytnou pevnost. Německý ministr vnitra Wolfgang Schauble odmítl kritiku nevládních organizací slovy: „Neměněme Evropu na bunkr, ale pouze kormidlujeme tok migrantů“. Francouzský ministr imigrace Brice Hortefeux dodal: „EU není bunkr, ale ani

cedník.“ Podle představitelů členských států EU se nový dokument snaží řešit i jiný evropský problém, než je zvládnutí migrace, a to stárnutí obyvatelstva a nedostatek pracovních sil v mnoha různých sektorech hospodářství. Prostředkem k vyřešení těchto dvou problémů by měla být právě selektivní migrace, o které se Pakt zmiňuje.

Musíme si také položit otázku, jak moc je Pakt přínosný a efektivní. Podle jeho kritiků v zásadě mnoho nových věcí v Paktu nenalezneme, neboť o většině návrhů a opatření se již diskutovalo dříve. Na dokumentu je vidět, že některé jeho návrhy a opatření jsou silně inspirovány francouzskými přístupy, a to hlavně v oblasti sjednocování rodin, integrace a pracovní migrace. Pakt například doporučuje členským státům hodnotit rodinu z hlediska znalosti jazyka, možností ubytování a příjmů, tedy z hledisek, která jsou již uplatňována ve Francii. Kritici dále poukazují na fakt, že se v Paktu používá termín „nelegální migrace“, přičemž v mezinárodních migračních kruzích se doporučují termíny neregulérní či nedokumentovaná migrace. Kritici mají dále Paktu za zlé, že opomíjí roli nevládních organizací a zaměřuje se více na bezpečnostní otázky než na ekonomické potřeby EU a lidská práva migrantů.

Evropský pakt o migraci a azylu se snaží zpřísnit a zefektivnit evropskou migrační politiku. Má toho docílit lepší regulací migrace, zjednodušením integrace a podporou rozvoje v zemích původu. Je jistě pozitivní, že se EU snaží zaujmout jednotné stanovisko k této složité problematice. Může se tak zabránit kontroverzním opatřením vůči imigrantům v jednotlivých členských zemích, jako je například návrh snímání otisků prstů imigrantů, původně zamýšlené zavedení testů DNA a obnovení policejních kontrol na hranicích v Itálii na jaře roku 2008. Nicméně je fakt, že realita migrace se v jednotlivých státech dost liší a že jednotná pravidla nemusí nutně vyhovovat všem zemím.

Důležitým bodem Paktu je především závazek pomoci zemím, odkud imigranti do EU přicházejí, a spolupráce s nimi. Unie se tak snaží předcházet imigraci do Evropy. Navázání dialogu a následně pak otevření spolupráce a podpory rozvoje v těchto zemích by mohly zlepšit situaci zemí, jako je Španělsko, Malta a Itálie, kam v posledních letech pravidelně připlouvají neregulérní migranti z nejchudších zemí Afriky. V květnu 2008 v rámci této spolupráce už EU uzavřela první dvě partnerství (s Moldavskem a Kapverdskými ostrovy) a další dvě se v současné době vyjednávají (Senegal a Gruzie). Tato partnerství, v současnosti v pilotní fázi, by měla usnadnit boj proti nelegální migraci a řídit lépe migrační toky do zemí

EU. Konkrétní formou spolupráce se zeměmi původu migrantů je například pomoc EU při budování kapacit moldavské státní správy v oblasti řízení emigrace.

Otázkou však je, zda závazky a ustanovení v Paktu pomohou snížit počet neregulérních migrantů, jejichž počet se už dnes v zemích EU odhaduje až na 8 milionů a kteří jsou často nuceni žít v ponižujících podmínkách, nebo zda tyto návrhy a opatření jen vyztuží pevnost Evropy, kam smějí přijít jen vyvolení a předem schválení cizinci.²⁵

²² Server Europa.eu. [online]. [23.1 2009] Dostupný z WWW:
http://ec.europa.eu/news/eu_explained/080703_1_cs.htm

²³ Server Eu2009. [online]. [23.1 2009] Dostupný z WWW: <http://www.eu2009.cz/cz/eu-policies/justice-and-home-affairs/migration-and-asylum-policy/migracni-a-azylova-politika-642/>

²⁴ Server Migrace online.[online]. [10.1 2009] Dostupný z WWW:
<http://www.migraceonline.cz/temata/regularizace>

²⁵ Informace poskytnuté Člověkem v tísní

8. Nelegální migrace v ČR

Na úvod tohoto tématu je potřeba říci, že fenomén nelegální migrace zahrnuje v obecné rovině širokou škálu stupňů pobytové či pracovní neregulérnosti s různou mírou závažnosti. I proto preferuji spíše termín „neregulérní“ migrace a pobyt před označením „nelegální“. Odhady počtu cizinců a cizinek v neregulérním postavení v Evropě i v České republice nejsou přesné, odborná veřejnost se nicméně shoduje na tom, že jde zřejmě o milióny lidí v Evropské unii a desítky až stovky tisíc lidí v České republice. Zřejmě až čtyři sta tisíc nových přistěhovalců do Evropské unie každoročně porušuje z hlediska pobytu či práce zákony té země, ve které se nacházejí. A tento tok neslábne.

Skutečnost, že neregulérní migrace není na ústupu, je zároveň i důkazem malé úspěšnosti dosavadních opatření, které státy na její potírání přijímají. Restrikce a represe jsou jistě nutnými složkami migračních politik, ale samy o sobě nestačí a pokud jsou uplatňovány na nesprávném místě, mohou být dokonce kontraproduktivní. Je to právě nastavení migračních politik a jejich schopnost adekvátně reagovat na reálné ekonomické a sociální faktory působící ve společnosti, co do velké míry ovlivňuje to, jak velký podíl migrantů do neregulérního postavení spadne.

Příliv cizinců a cizinek do Evropské unie včetně České republiky je hnán ekonomickou potřebou na obou stranách: na straně přistěhovalců stojí ekonomické důvody, na straně evropských ekonomik potřeba pracovní síly. Pracovní trhy evropských zemí v krátké době a bez problémů absorbovaly milióny cizinců a cizinek. Je důležité si však uvědomit, že neregulérní migrace a pobyt je součástí, nikoli protipólem tohoto stěhování národů za prací.

Prevence neregulérní migrace je v této situaci nanejvýš naléhavou otázkou. Neméně naléhavá je ale i potřeba nějak řešit současný stav neregulérního postavení desítek až stovek tisíc cizinců a cizinek, kteří již v České republice žijí, obzvláště v aktuální době ekonomické celosvětové krize, která silně dopadá na český pracovní trh.

Jisté řešení nabízí tzv. regularizace nelegální migrace. Slovo regularizace neboli amnestie pro nelegální migranty a migrantky se někdy stává dělicí čarou mezi stanovisky zainteresovaných nevládních organizací a českého státu, který podobné opatření rozhodně odmítá.

V širší rovině Evropské unie byl v problematice nelegální migrace vytvořen Evropský návratový fond, který si klade za cíl návrat státních příslušníků třetích zemí nelegálně pobývajících v EU. Konkrétněji se k němu vrátím později.

Jak už jsem zmínila výše, počty neregulární migrace se dle odborné veřejnosti a nevládních či neziskových organizací odhadují v České republice na desítky až stovky tisíc. Při této příležitosti bych chtěla zdůraznit, že nejde o počty ilegálních cizinců v ČR v obecné rovině, ovšem v těchto číslech jsou zahrnuty všechny neregulární případy, které jakýmkoliv způsobem přesahují českou legislativu. Pokud bychom ovšem brali v úvahu jen čísla vycházející z oficiálních údajů vládních institucí, musíme zmínit statistiky z roku 2007, kdy Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie MV ČR zaznamenalo 7 549 případů nelegální migrace cizinců. Nedovoleným způsobem překročilo státní hranici 2 837 cizinců, u 4 712 osob bylo zjištěno porušování pobytového režimu.

Jak můžeme vidět z tabulky 1, nelegální migrace byla v roce 2007 z větší části tvořena porušováním pobytového režimu, a to z 62,4%. Pokud bychom měli vyjmenovat pět nejčastějších států, které tento fenomén nejvíce ovlivňují, byli by to v případě porušování pobytového režimu občané Ukrajiny, kteří se na vrchol pomyslného žebříčku dostali z nemalou převahou; v případě nelegální migrace přes státní hranici by to potom byli občané Vietnamu, překvapivě občané SRN, Ukrajinci a Poláci. Zbývající země jsou na tom velice podobně a ačkoliv nemůžeme tyto statistiky zanedbat, dá se říci, že jde o čísla velmi malá. Opakuji ale ještě jednou, že jde o informace oficiálně potvrzené, což vzhledem k situaci na trhu „migrantů“ nemůžeme považovat za stěžejní a lze z nich tudíž vyvodit jen velmi malé závěry. Oproti tomu bychom si měli více všimnout údajů neoficiálních, a to odhadů neziskových nevládních organizací, které se fenoménem ilegální migrace také z velké míry zabývají. Bohužel tyto odhady nejsou zdaleka tak příznivé.

Nelegální migrace: 10 nejčastějších státních občanství podle typu migrace; rok 2007

Illegal migration: top 10 of citizenships by type of migration; 2007

Pramen: Policejní presidium ČR

Source: Police Headquarters CR

1.1. - 31.12.2007							
Nelegální migrace v ČR / <i>Illegal migration: Czech Republic</i>							
Přes státní hranice/ Across the border				Porušování pobytového režimu / Illegal stay			
Celkem	3 384	100%	<i>Total</i>	Celkem/ Total	4 712	100%	<i>Total</i>
z toho občané ČR	547	16%	<i>incl.: CR</i>	z toho občané ČR	-	-	<i>incl.: CR</i>
cizinci	2 837	84%	<i>incl.: foreigners</i>	cizinci	4 712	100%	<i>incl.: foreigners</i>
z toho 10 nejčastějších státních občanství cizinců / <i>foreigners: top 10 of citizenships</i>				z toho 10 nejčastějších státních občanství cizinců / <i>foreigners: top 10 of citizenships</i>			
Cizinci, celkem	2 837	100%	<i>Foreigners, total</i>	Cizinci, celkem	4 712	100%	<i>Foreigners, total</i>
	2 058	73%			4 226	90%	
Vietnam	418	15%	<i>Viet Nam</i>	Ukrajina	2 904	62%	<i>Ukraine</i>
SRN	345	12%	<i>Germany</i>	Vietnam	345	7%	<i>Viet Nam</i>
Ukrajina	336	12%	<i>Ukraine</i>	Čína	176	4%	<i>China</i>
Polsko	276	10%	<i>Poland</i>	Mongolsko	174	4%	<i>Mongolia</i>
Moldavsko	179	6%	<i>Moldova</i>	Rusko	150	3%	<i>Russia</i>
Turecko	139	5%	<i>Turkey</i>	Bělorusko	133	3%	<i>Belarus</i>
Čína	138	5%	<i>China</i>	Moldavsko	121	3%	<i>Moldova</i>
Irák	90	3%	<i>Iraq</i>	Slovensko	111	2%	<i>Slovakia</i>
Slovensko	69	2%	<i>Slovakia</i>	Kyrgyzstán	58	1%	<i>Kyrgyzstan</i>
Mongolsko	68	2%	<i>Mongolia</i>	Gruzie	54	1%	<i>Georgia</i>

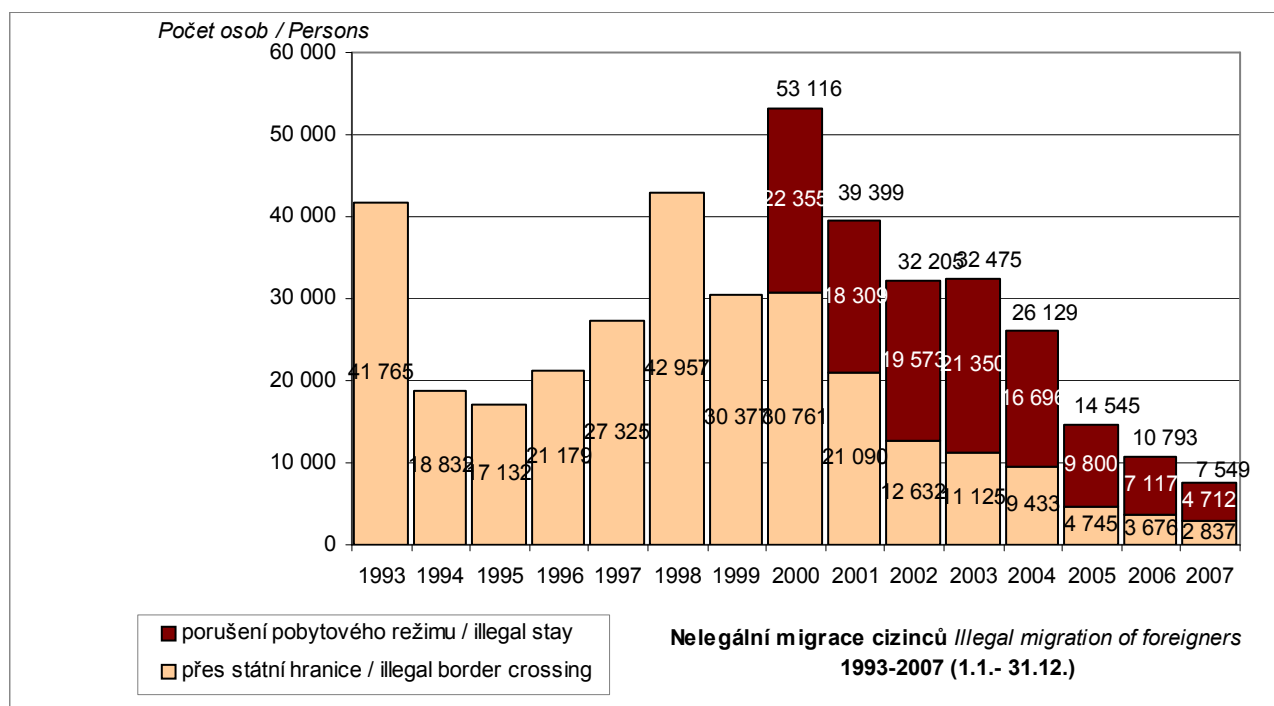
Tabulka 1

Zdroj: ČSÚ

Pokud bychom měli vzít v úvahu dlouhodobý trend nelegální migrace cizinců, jak ho vidíme v grafu 1, můžeme na něm pozorovat spoustu výkyvů, které byly dány jak změnou politické i ekonomické situace v zemi, tak i příslušnou legislativní ochranou a vykonávanými kontrolami. V roce 1993 zaznamenalo MV ČR třetí největší číslo nelegální migrace, pokud vezmeme v úvahu ještě fakt, že až do roku 1999 nebyly systematicky sledovány informace o porušování pobytového režimu a veškeré statistiky tudíž pocházejí čistě z nelegálního přechodu přes státní hranice, bylo by toto číslo ještě pravděpodobně o mnoho vyšší. Po roce

1993 spatřujeme kontinuální nárůst až do roku 1996, který patří ke druhému roku s nejvyššími údaji. Od roku 2000 pak sledujeme více či méně podstatné poklesy nelegálních migrací a v současnosti můžeme říci, že statistiky z roku 2007 nám vzhledem k historickému vývoji dávají pozitivní obraz o tom, jak se Česká republika vypořádává s aktivní migrační politikou. Dělat závěry z tohoto grafu by bylo ale poněkud unáhlené, informace musíme srovnávat s jinými údaji a vzít také v potaz kontext.

Graf 1

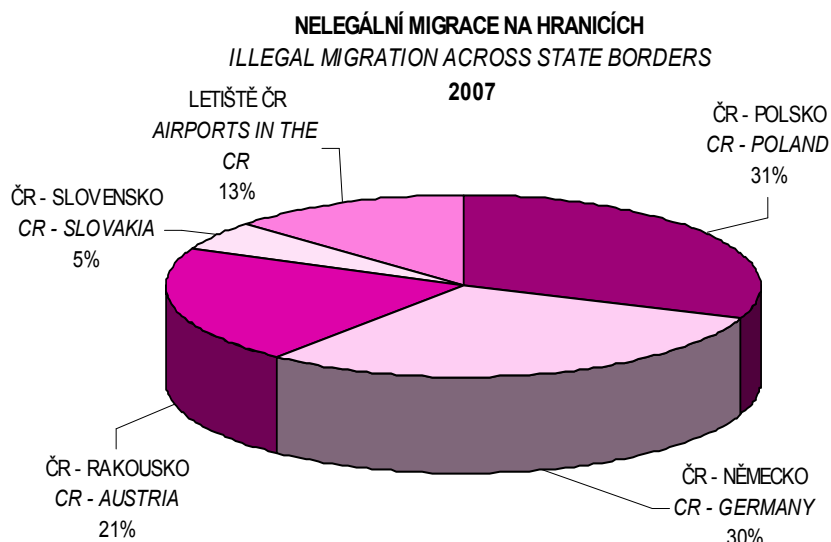

pozn. do roku 1999 nebyly systematicky sledovány nelegální migrace z důvodu porušení pobytového režimu

Zdroj: ČSÚ

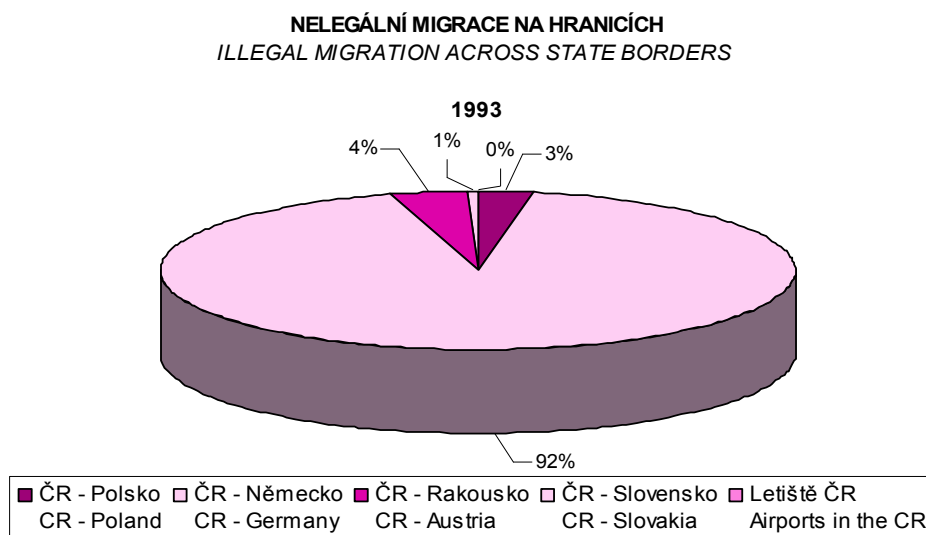
Pokud bychom se nyní konkrétněji podívali na nelegální migraci na hranicích, vidíme dle grafu 2, že největší podíl tvořila v roce 2007 hranice s Polskem, poté s Německem, velkou část také zaujímá hranice s Polskem a zanedbatelnou část ČR-Slovensko. Zajímavé je v tomto případě srovnání dlouhodobějšího rázu, a to s rokem 1993 (graf3), necelé čtyři roky po převratu, kdy drtivou většinu v pomyslném žebříčku získala hranice česko-německá, a to s celými 92%. Důvodem o tento velký „zájem“ česko-německé hranice byl zejména fakt, že naše hranice s Německem často sloužily jako přestupní hranice pro imigranty z Východu, kteří putovali dále na západ. Tento trend už v současnosti však ustupuje a česko-německá hranice se dostala na téměř stejnou úroveň jako hranice česko-rakouská.

Graf 2:

Zdroj: ČSÚ

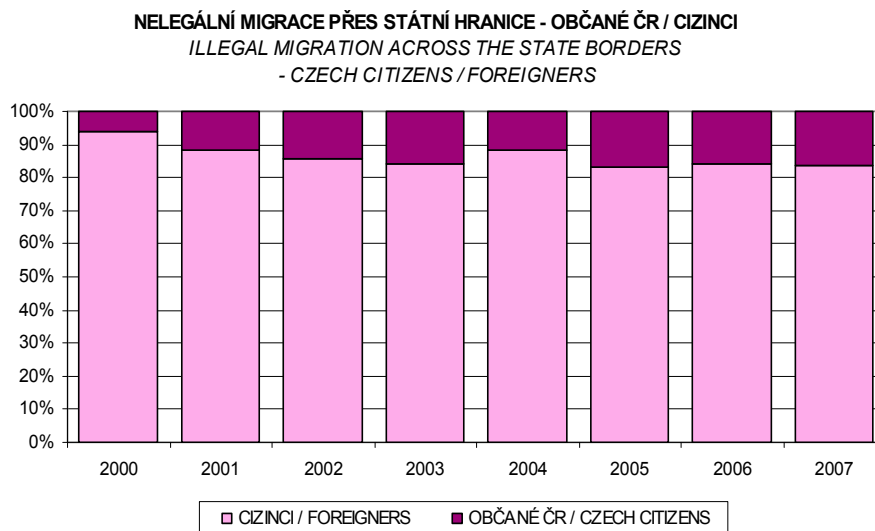
Graf 3:

Zdroj: ČSÚ

Zajímavé je také srovnání nelegální migrace přes státní organizace (graf 4), které nám jasně ukazuje dlouhodobý trend, že to jsou v drtivé většině cizinci, kteří se ji dopouštějí.

Graf 4:

Zdroj: ČSÚ

8. 1 Akční plán boje s nelegální migrací

Vláda České republiky schválila v roce 2004 historicky vůbec poprvé *Akční plán boje s nelegální migrací*.²⁶ Ten si klade za cíl zlepšení situace v oblasti nelegální migrace na území České republiky a zmírnění jejích negativních dopadů do četných sfér života společnosti. Přílohou uvedeného usnesení byl *Harmonogram plnění plánu opatření k boji s nelegální migrací*. Každoročně je Ministerstvem vnitra předkládána vládě informace o plnění jednotlivých úkolů tohoto harmonogramu. Vláda v roce 2006 schválila návrh *Aktualizovaného Harmonogramu plnění plánu opatření k boji s nelegální migrací pro rok 2007*. Zároveň bylo ministru vnitra uloženo zpracovat a vládě do 30. června 2008 předložit informaci o plnění úkolů vyplývajících z *Aktualizovaného harmonogramu*. V původním materiálu byla opatření k boji s nelegální migrací rozvržena do pěti základních oblastí. S ohledem na skutečnost, že úkoly stanovené pro oblast legislativní byly v minulosti splněny, je *Aktualizovaný harmonogram* členěn do čtyř oblastí:

- prevence
- kontrola a postihy
- meziresortní spolupráce
- mezinárodní spolupráce

Úkoly plnění jednotlivých bodů *Aktualizovaného harmonogramu* si každoročně dělí podle působnosti:

- Ministerstvo vnitra,
- Ministerstvo práce a sociálních věcí
- Ministerstvo průmyslu a obchodu
- Ministerstvo zahraničních věcí

Akční plán boje s nelegální migrací vytvořil prostředí pro úzkou spolupráci zmíněných ministerstev a zkoordinoval jejich postup. Výsledky jsou zřejmé ve všech sledovaných oblastech.

Začneme tedy konkrétními úkoly pro Ministerstvo zahraničních věcí. Mezi strategické priority zahraniční politiky České republiky patří optimalizace dopadů mezinárodní migrace . V rámci Ministerstva zahraničních věcí působí resortní pracovní skupina pro otázky migrace v čele s velvyslancem se zvláštním posláním. Česká diplomacie usiluje jak samostatně, tak ve spolupráci s ostatními členskými státy Evropské unie o získání převahy nad neregulérním zprostředkováním informací. Ministerstvo zahraničních věcí, tak i zastupitelské úřady České

republiky formulují oficiální stanoviska, reagují na nepravdivé či nepřesné informace týkající se migrace, a to jak prostřednictvím tiskových zpráv, tak webovou prezentací na stránkách Ministerstva zahraničních věcí.

Ministerstvo zahraničních věcí aktivně monitoruje a vyhodnocuje politickou, hospodářskou a sociální situaci v problematických zemích, která může mít nebo již má vliv na nelegální migraci do České republiky, a analyzuje její příčiny za účelem přijetí odpovídajících opatření směřujících k omezování migrace v její nelegální formě. Zastupitelské úřady České republiky ve zdrojových a tranzitních zemích nelegální migrace do České republiky věnují zvýšenou pozornost informacím o organizaci nelegální migrace, převaděčství, náboru nelegálních migrantů a jeho prezentaci a zapojení struktur organizovaného zločinu do těchto aktivit. Svě zpravodajství zasílají nejen Ministerstvu zahraničních věcí, ale též příslušným útvarům Ministerstva vnitra, popř. dalším dotčeným orgánům státní správy a nově též Analytickému centru.

V průběhu roku 2007 ústředí Ministerstva zahraničních věcí prověřovalo připravenost jednotlivých zastupitelských úřadů České republiky na aplikaci schengenských standardů v konzulární a vízové praxi. V zájmu zkvalitnění vízového procesu, tudíž i potírání nelegální migrace, a v souladu se závěry schengenských evaluací rozhodlo Ministerstvo zahraničních věcí navýšit systemizaci pracovníků na zastupitelských úřadech v zemích se zvýšeným rizikem nelegální migrace a na zastupitelských úřadech s vysokým počtem vydávaných víz.

Na základě *Dohody o vysílání příslušníků Policie České republiky, služby cizinecké a pohraniční policie, na zahraniční služební cesty na zastupitelské úřady České republiky*, která byla dne 28. 12. 2005 podepsána mezi Ministerstvem zahraničních věcí a Ministerstvem vnitra, byli v květnu 2007 vysláni na zastupitelské úřady Alžír, Ulánbátar, Káhira, Hanoj, Lvov a v listopadu Moskva příslušníci Policie ČR Služby cizinecké a pohraniční policie. Svoji služební cestu ukončili v prosinci 2007. Jedná se o novou formu spolupráce mezi MZV a Policií ČR, jejímž cílem je zkvalitnění a zrychlení rozhodovacího procesu o žádostech o udělení krátkodobých víz, přijímání žádostí o dlouhodobá víza, žádostí o povolení k pobytu, k posuzování pravosti cestovních dokladů na zastupitelských úřadech v zahraničí ve vybraných zdrojových zemích nelegální migrace.

Mezi další činnosti IPD patří například poskytování poznatků získaných v rámci své činnosti věcně příslušným orgánům státní správy České republiky. Ze stanoviska pracovníků příslušných zastupitelských úřadů vyplývá, že činnost IPD vykonávaná na zastupitelských úřadech přispěla ke zefektivnění spolupráce mezi Službou cizinecké a pohraniční policie a

zastupitelskými úřady, zejména v oblasti zkvalitnění rozhodovacího procesu v otázce posuzování stanovisek k udělování víz a upozornění na možnost zneužívání víz k jinému než deklarovanému účelu. Policisté dále získávali a příslušným útvarům Policie České republiky předávali aktuální informace o migračních pohybech, migračních trasách a prostředcích používaných při nedovoleném překračování hranic.

V roce 2008 se v této praxi pokračovalo a docházelo k vyslání IPD na další zastupitelské úřady České republiky v zahraničí. V současné době probíhají jednání, jejichž cílem je určení rizikových oblastí a současně již probíhá odborná příprava vybraných policistů. Mezi opatření směřující k omezování migrace v její nelegální formě rovněž přispívají projekty Zahraniční rozvojové spolupráce Ministerstva vnitra, jež mají dopad na ovlivnění rozvoje cílových zemí nejen na poli migrace, ale také na poli dobré správy věcí veřejných a bezpečnostní politiky. Celá tato problematika tvoří specifickou část rozvojové spolupráce, a to především v tom smyslu, že vnímá bezpečnostní aspekty cílových zemí a analyzuje jejich dopady na Českou republiku.

Koordinace a spolupráce v oblasti boje s nelegálním zaměstnáváním cizinců je zajišťována prostřednictvím *Meziresortního orgánu pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců*, jehož gestorem je Ministerstvo práce a sociálních věcí. Prvořadým úkolem meziresortního orgánu zůstalo i pro rok 2008 „rozbití“ klientského systému, který často funguje na bázi organizovaného zločinu.

Kontrolní činnost na úseku zaměstnávání cizinců probíhala v roce 2007, tak jako v minulých letech, tzv. součinnostním způsobem, formou spolupráce kontrolních orgánů v gesci Ministerstva práce a sociálních věcí s kontrolními orgány z jiných resortů, především s útvary celní správy a Služby cizinecké policie.

Důležitým programem, který se ovšem zabývá problémem migrace spíše z té neregulérní stránky, je určitě Evropský návratový fond, který představuje návrat státních příslušníků třetích zemí nelegálně pobývajících v EU a v období 08-13, vyčleněno 676 mil.eur

8.2 Aktivní migrační politika

Jedním ze vztyčných bodů aktivní migrační politiky je dostatek kvalifikovaných pracovníků, kteří budou do České republiky přicházet, protože ať už je práce primárním či sekundárním důvodem jejich příchodu, je důležitou složkou jejich integrace a života v cizině. Pilotní projekt *Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků*²⁷ je realizován na základě usnesení vlády č. 975 z 26. září 2001, č. 720 z 10. července 2002, č. 340 ze dne 14. dubna 2004, č. 394 ze dne 6. dubna 2005, č. 1377 ze dne 26. října 2005, č. 431 ze dne 19. dubna 2006 a č. 538 ze dne 23. května 2007. Projekt byl spuštěn 28. července 2003 a jeho pilotní fáze je naplánovaná na 5 let. Cílovými zeměmi projektu jsou: Bulharsko, Chorvatsko, Kazachstán, Bělorusko, Moldavsko, Kanada, Srbsko, Černá Hora, Ukrajina, Bosna a Hercegovina, Makedonie, Ruská federace a Indie. Do projektu se též mohou hlásit zahraniční absolventi českých vysokých škol bez ohledu na zemi původu, kteří ukončili studium ve školním roce 1995 a později. Od července 2005 je pilotní projekt otevřen také zahraničním absolventům českých středních škol bez ohledu na zemi původu, kteří ukončili studium v roce 2000 a později. Jedinou výjimku u absolventů představují ti, kteří v České republice studovali v rámci rozvojové pomoci.

Cílem projektu je přivést do České republiky kvalifikované zahraniční pracovníky schopné přispívat k rozvoji ekonomiky a společně s jejich rodinami se natrvalo integrovat do české společnosti. Pilotní projekt má dále vyzkoušet a optimalizovat nástroje aktivního migračního managementu a najít úzká místa v legislativě v oblasti pracovní migrace a je prvním krokem na cestě k formulaci budoucí aktivní migrační politiky v této oblasti. Pilotní projekt nabízí udělení trvalého pobytu ve zkrácené lhůtě dvou a půl let (současná legislativa stanovuje 5 let) nejenom úspěšným účastníkům projektu, ale i jejich rodinným příslušníkům. V červenci 2007 vznikla nová kategorie vysoce kvalifikovaných účastníků projektu, kteří mají možnost požádat o povolení k trvalému pobytu již po 1,5 roce účasti v projektu.

Účastníci pilotního projektu mají také nárok na ochrannou lhůtu na nalezení nového pracovního místa v případě ztráty zaměstnání bez vlastního zavinění. Délka této lhůty byla v roce 2007 prodloužena z 30 na 45 dnů.

Podmínkou ke vstupu do projektu je:

- občanství jedné z cílových zemí nebo absolutoria české vysoké nebo střední školy,
- povolení k zaměstnání a odpovídající pobytový titul, tj. vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem zaměstnání nebo povolení k dlouhodobému pobytu vydaném za stejným účelem,
- minimálně středoškolské vzdělání s maturitní zkouškou a dostatečné bodové ohodnocení ve výběrové proceduře (hodnoceno vzdělání, pracovní zkušenost, věk, znalost jazyků, vzdělání a praxe manžela/ky),
- podmínkou pro přijetí do kategorie vysoce kvalifikovaných účastníků je zaměstnání v České republice na pozici, která vyžaduje vysokoškolské vzdělání a odpovídá kvalifikaci uchazeče.

Přihláška do pilotního projektu je od 1.ledna 2006 k dispozici pouze on-line. Úspěšné kandidáty vybírá specializovaná počítačová aplikace na konci každého měsíce. Vybraní účastníci osobně dokládají dokumenty na administrativní pracoviště MPSV a tyto dokumenty jsou verifikovány v zemi původu. Výběr je tak v maximální možné míře objektivní a transparentní a zabezpečený před zneužitím ze strany kandidátů.

V rámci pilotního projektu probíhá rozsáhlá informační kampaň, kterou řídí MPSV a realizuje Mezinárodní organizace pro migraci (IOM). Kampaň v roce 2007 probíhala v České republice i ve všech cílových zemích projektu. MPSV v rámci realizace pilotního projektu od října 2004 zpřístupnilo internetovou aplikaci. Jejím cílem je propojit nabídku a poptávku po zaměstnání kvalifikovaných zahraničních odborníků. V červenci 2006 byla tato specializovaná aplikace převedena na Integrovaný portál MPSV. Tato internetová aplikace je jedinečná tím, že je přístupná ve třech jazycích - češtině, angličtině a ukrajinštině, a to včetně vyhledávacích filtrů a textu jednotlivých inzerátů. Významně tak může pomáhat všem potenciálním zájemcům o práci v České republice, nejenom zájemcům o vstup do pilotního projektu, ale i těm, kteří mají zájem hledat si v České republice aktivně práci i ze zahraničí. Ve spojení s integrovaným portálem MPSV představuje neocenitelnou službu pro cizince vzhledem k ucelenosti informací o podmínkách a možnostech zaměstnávání v České republice.

Ke dni 31.prosince 2007 bylo v pilotním projektu 888 účastníků. I s rodinnými příslušníky tak může v budoucnu získat trvalý pobyt na základě účasti v projektu celkem

1 882 osob. Vysokoškolské vzdělání má 623 účastníků projektu, 265 jsou středoškoláci. Nejvíce účastníků pochází z Ukrajiny, Bulharska, Běloruska a Ruska. Nejčastěji v České republice pracují v oboru IT, technických profesích nebo administrativě.

V roce 2007 pokračoval trend významného nárůstu počtu cizinců přihlášených do projektu. Za rok 2007 se roční přírůstek počtu účastníků zvýšil v porovnání s předchozím rokem o téměř o dvojnásobek (tzn. o 358 osob). Pozitivní je, že většina z nich má vysokoškolské vzdělání a pracují u nás v oborech odpovídajících jejich kvalifikaci. Ke dni 31. prosince 2007 prvních 199 účastníků již získalo trvalý pobyt ve zkrácené lhůtě.

Jak už jsem zmínila dříve, v širokém evropském kontextu existuje několik programu, kteří si kladou za cíl podporu aktivní migrační politiky. Za velmi důležitý považuji Evropský uprchlický fond, který spadá do finančního rámce na období 2007-2013, a to konkrétně do okruhu 3A – Svoboda, bezpečnost a právo. Za hlavní cíl si tento program klade úsilí EU v souvislosti s přijímáním uprchlíků a také společné postupy při udělování azylu, v období 2008-2013 na něj bylo vyčleněno celkem 628 milionu eur.²⁸

Evropský uprchlický fond III je jedním ze čtyř finančních nástrojů obecného programu „Solidarita a řízení migračních toků“, který podporuje spravedlivé sdílení odpovědnosti mezi členskými státy, jež vyplývá ze zavedení integrovaného řízení vnějších hranic členských států Evropské unie a z provádění společných politik v oblasti azylu a přistěhovalectví. Třemi dalšími fondy jsou Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí, Evropský fond pro vnější hranice a Evropský návratový fond, o těch si konkrétněji řekneme později. Evropský uprchlický fond odráží solidaritu mezi členskými státy a vyžaduje mechanismy k zajištění rovnováhy vynakládaného úsilí mezi členskými státy.

Konkrétně fond podporuje úsilí členských států v těchto oblastech:

- zajištění podmínek přijímání pro uprchlíky, vysídlené osoby a příjemce doplňkové ochrany;
- integrace osob, jejichž pobyt v určitém členském státě je trvalý nebo stálý;
- uplatňování spravedlivého a účinného azylového řízení a prosazování osvědčených postupů v oblasti azylu, aby byla chráněna práva osob, které potřebují mezinárodní ochranu, a aby azylové systémy členských států mohly účinně fungovat;
- podpora budování kapacit pro azylové systémy obecně;
- nalezení trvalého řešení na svém území pro uprchlíky a vysídlené osoby, které jsou vysokým komisařem OSN pro uprchlíky označeny za způsobilé ke znovusídlení.

Fond rovněž podporuje dobrovolné sdílení zátěže dohodnuté mezi členskými státy a spočívající v přesunu osob požívajících mezinárodní ochranu z jednoho členského státu do jiného, který jim poskytne podobnou ochranu.

Jak jsem již zmínila, celkový rozpočet tohoto fondu na období 2008 až 2013 je 628 milionů EUR, které jsou rozděleny takto:

- 90 % je rozděleno mezi členské státy: klíč, podle kterého jsou prostředky rozděleny, je výrazem solidarity na základě počtu legálně pobývajících státních příslušníků třetích zemí;
- 10 % je spravováno přímo Komisí a je určeno na opatření Společenství se zvláštním důrazem na podporu praktické spolupráce mezi členskými státy²⁹

Co se týče konkrétního dopadu na Českou republiku, Komise EU přijala v rámci Evropského uprchlického fondu víceletý program pro Českou republiku na období 2008 až 2013, jehož částka dosahuje zhruba 8,6 milionů EUR, spolu s ročním programem na rok 2008.

Česká republika se rozhodla soustředit na tři strategické priority fondu:

- uplatňování zásad a opatření stanovených v *acquis communautaire* v oblasti azylu, včetně zásad a opatření souvisejících s cílem integrace;
- rozvoj referenčních nástrojů a metodik hodnocení pro oceňování a zlepšování kvality řízení, ve kterých se zkoumají žádosti o mezinárodní ochranu, a pro posilování administrativních struktur, které by měly být schopny reagovat na nové úkoly vyplývající z rostoucí praktické spolupráce s dalšími členskými státy;
- opatření, která pomohou zvýšit sdílení odpovědnosti mezi členskými státy a třetími zeměmi

Z ročního programu na rok 2008 mají být financovány mimo jiné projekty na podporu:

- zkvalitnění ubytovacích služeb, poskytování sociální a právní pomoci a zajišťování volnočasových aktivit jako prostředku ke zlepšení podmínek přijetí pro žadatele o mezinárodní ochranu;
- zajišťování nabídek integračních bytů pro žadatele o azyl v rámci Státního integračního programu;
- výuky českého jazyka pro žadatele o azyl a osoby požívající doplňkové ochrany;
- vytvoření metodiky předodjezdových programů zaměřených na přesídlování osob

V současné době se ovšem realizuje čerpání finančních prostředků z Evropského uprchlického fondu II. 2005 - 2008 (dále jen EUF 2005 – 2008). EUF byl zřízen Rozhodnutím Rady 2004/904/ES ze dne 2. prosince 2004 na období 2005 až 2010 a to za účelem spolufinancování akcí stanovených tímto rozhodnutím podporující a povzbuzující úsilí, které členské státy Evropské unie vynakládají v souvislosti s přijímáním uprchlíků a vysídlených osob a s jeho důsledky, s ohledem na právní předpisy Společenství týkající se této otázky. Akce podporované fondem by měly zejména přispívat k provádění souvisejících stávajících i budoucích předpisů Společenství v oblasti společného azylového systému. S ohledem na cílové skupiny, požadavky a situaci v České republice jsou podporovány projekty v rámci EUF, jež se vztahují na jednu nebo více následujících akcí:

- Akce A: podmínky přijímání a azylové řízení
- Akce B: integrace osob z cílových skupin, jejichž pobyt v členském státě je trvalý a stálý
- Akce C: dobrovolný návrat osob z cílových skupin, pokud nezískaly novou státní příslušnost a neopustily území daného členského státu.

Na základě podmínek Rozhodnutí je fond spravován odpovědným orgánem v členském státě, kterým je v České republice Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky.

Rok 2007 byl pro Českou republiku druhým ročníkem realizace EUF. Pro uvedený rok byla České republice přidělena částka cca 1,22 mil. Euro. V rámci výzvy bylo schváleno celkem 22 projektových žádostí z 38 (10 pro oblast přijímání, 9 pro oblast integrace a 3 pro dobrovolné návraty). Přiznaná finanční podpora na tyto projekty činila celkově 22 401 327 Kč. Tato byla rozdělena mezi různé organizace (zejména neziskové organizace, charity, občanská sdružení) a státní organizace. Různé organizace získaly kofinancování u 12 svých projektů a státní organizace byly úspěšné s 10 projekty, z čehož tři projekty byly partnerskými projekty s mezinárodní organizací IOM (Mezinárodní organizace pro migraci) a byly zaměřeny na oblast dobrovolných návratů.

Považuji za velmi důležité zmínit nedávnou novinku ministra vnitra Ivana Langera – projekt Dobrovolných návratů. Vláda České republiky schválila na začátku února realizaci tohoto projektu. Cílem projektu je poskytnout pomoc cizincům, kteří se vinou současné ekonomické situace ocitli bez pracovního uplatnění, chtějí zpět do vlasti a nejsou si schopni tuto cestu sami uhradit.

Využití projektu dobrovolných návratů cizincům mimo jiné zaručí, že nebudou mít žádný negativní záznam v evidenci a v případě změny ekonomické situace se budou moci zpět do České republiky vrátit. Stejně tak nebude cizincům, kteří využijí této nabídky, zamezen do budoucna vstup do ostatních zemí schengenského prostoru.

Těm, kteří splní podmínky projektu, Česká republika vedle zajištění letu, zaplacení letenky, předodjezdové a tranzitní asistence nabízí i příspěvek 500 EUR na pokrytí nákladů spojených s předčasným odjezdem z České republiky.

Cizinec, který projeví zájem o zařazení do projektu, bude muset splnit několik podmínek. Musí jít o cizince z tzv. třetí země, projekt se tudíž netýká občanů Evropské unie. Předpokladem zároveň je, že cizinec pobývá v České republice legálně, a to za účelem zaměstnání, podnikání, případně účasti v právnické osobě. Do projektu mohou být zařazeni i rodinní příslušníci těchto osob. Podmínkou účasti v projektu je pak i nemožnost pokrýt náklady na cestu zpět z vlastních prostředků, případně za asistence třetí osoby.

Projekt byl zahájen 16. února 2009 a bude ukončen po dosažení počtu 2 000 osob, které se do projektu přihlásí, případně nejpozději do 8 měsíců od zahájení. Do projektu se cizinci mohou registrovat na inspektorátech cizinecké policie v jednotlivých regionech.

Současný ministr Ivan Langer se domnívá, že se projekt „vyplatí Čechům i cizincům“. Základním problémem, proč se spousta cizinců do takto tíšňové situace dostala, jsou podle něj zprostředkovatelské agentury, které cizince zneužívají. Policie by měla tudíž začít postihovat tyto agentury, které korumpují česká velvyslanectví a často vybírají od zaměstnavatelů až tříměsíční platy za dodání levné pracovní síly. Počet agentur by se měl podle Langera snížit už během pár měsíců. Pro to je ale třeba zpřísnit zákon.³⁰

Ivan Langer dále uvádí, že tento projekt by měl pokračovat další fází tzv. nuceného odsunu, a to vyhoštěním cizince, který ztratí zaměstnání a bude v České republice i nadále neregulérně po uplynutí jednoho roku setrávat. Cizinci, u nichž bude prokázán nepovolený pobyt, budou vyhoštěni s červenou kartou, která jim znemožní návrat do České republiky po dobu pěti let. Ministr se domnívá, že tento projekt bude velice úspěšný a současné statistiky mohou potvrzovat jeho domněnky. Projekt byl původně plánován s limitem 2000, ale v současnosti se uvažuje o jeho zvýšení. Tabulka 2 nám uvádí počty již přihlášených cizinců do projektu.

Tabulka 2

Projekt dobrovolných návratů		
Země původu	přihlášeno cizinců	podíl v %
Mongolsko	770	70,4
Uzbekistán	178	16,6
Vietnam	75	6,7
Ukrajina	34	3,1
Indonésie	11	1
Moldavsko	10	1
Gruzie	4	0,4
Bosna a Hercegovina	3	0,3
Kazachstán	3	0,3
Ruská federace	3	0,3
Srbsko	1	0,1
Kyrgyzstán	1	0,1

Zdroj: Ministerstvo vnitra

8.3 Monitorování migračních pobytů

Monitorování migračních pobytů je jednou ze stěžejních problematik migrační politiky, protože pomáhá lépe zformovat tu správnou aktivní migrační politiku. Je také velmi důležité pro boj s nelegální a neregulérní migrací. Cílem migračního monitoringu je dokumentace stavu a vývoje základních migračních impulzů. Jedná se o vytvoření monitorovacích nástrojů pro pravidelné sledování změn na trhu práce a změn faktického rozsahu imigrace cizinců do ČR v průběhu rozšiřování Evropské unie.

Základním pramenem monitorování jsou na území České republiky informace Ministerstva vnitra, a to konkrétně cizinecké policie shromažďující údaje o všech cizincích pobývajících v České republice na základě platného povolení k pobytu. V rámci monitoringu jsou sledovány především následující informace:

1. pobyt cizinců (trvalé a dlouhodobé pobyty) ve vztahu k celkovému počtu českých

obyvatel

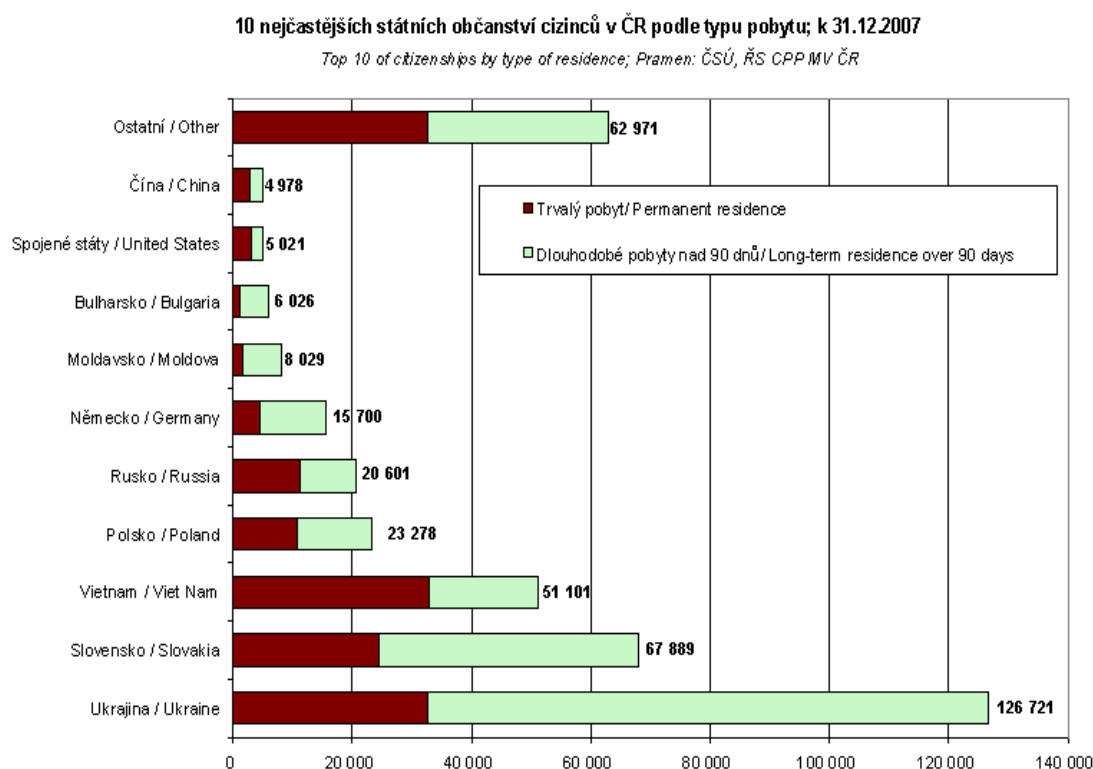
2. zaměstnanost cizinců a ekonomické aktivity cizinců ve vztahu k zaměstnanosti a ekonomickým aktivitám českých obyvatel
3. pobyt cizinců v České republice podle země původu
4. zaměstnanost cizinců v ČR podle země původu
5. cizinci podle vybraných zemí původu, pohlaví a věku
6. cizinci podle světadílů a účelu pobytu

K podchycení statistik cizinců s legálním pobytem v České republice je využit především pravidelně vydávaný ústavní bulletin, doplnkově publikace Českého statistického úřadu. Z hlediska národnosti je výčet cizinců s pobytem v ČR často limitován na 10 či 25 nejdůležitějších států.

Pokud se tedy konkrétněji podíváme na údaje již zmiňovaného Ministerstva vnitra, prezentovány pod hlavičkou Českého statistického úřadu, dojdeme k informacím, že během roku 2007 se do ČR přistěhovalo celkově více než 100 tisíc cizinců, a to ponejvíce občanů Ukrajiny. Ti tvořili 40 % všech přistěhovalých, což je v absolutní hodnotě 39,6 tisíc osob. Dále to potom byli občané Slovenska s 14 %, což je zhruba 13,9 tisíc osob. Třetí místo v pomyslném žebříčku pak získali občané Vietnamu s 12 % a 12,3 tisíci osobami. Počet přistěhovalých cizinců vzrostl oproti roku předchozímu o více než 35 tisíc osob, počet vystěhovalých cizinců pak o necelých 15 tisíc osob poklesl a představoval tak necelých 20 tisíc. Mezi vystěhovalými tvořili téměř polovinu občané Ukrajiny (8,7 tisíc osob), ostatní státní občanství byla již zastoupena výrazně méně často.

Jak můžeme vidět v grafu 5, fakt, že do České republiky se během roku 2007 nastěhovalo 40% Ukrajinců zdůraznil dlouhodobé prvenství Ukrajiny mezi cizinci. Ke konci roku 2007 se tak na území ČR podle oficiálních statistik nacházelo 126 721 Ukrajinců, 67 889 Slováků, 51 101 Vietnamců a 62 971 ostatních zemích, než jsou uvedeny v grafu.

Graf 5:

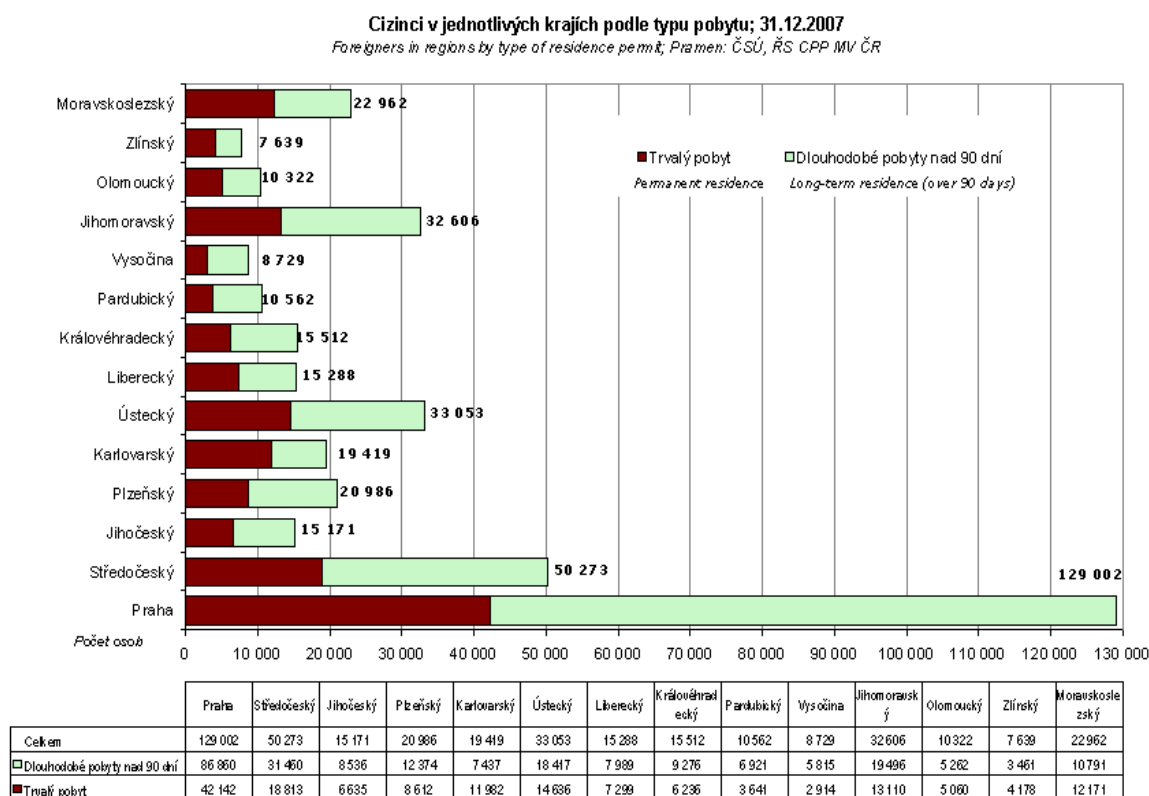

Zdroj: ČSÚ

Zahraniční migrace cizinců tak v roce 2007 zaznamenala výrazně kladné migrační saldo, téměř 2,5 krát vyšší než v roce předcházejícím (mírně přesahovalo 84 tisíc osob). Nejvyšší kladné migrační saldo bylo zjištěno u Ukrajiny (30,9 tisíc osob), dále Slovenska (13 tisíc) a Vietnamu (11 tisíc osob). Rovněž obrat migrace byl nejvýraznější u občanů Ukrajiny (téměř 50 tisíc osob), dále pak Slovenska a Vietnamu (necelých 15 tisíc osob). Nejvíce cizinců se již tradičně přistěhovalo do centrální části republiky, tj. Prahy (30 % všech přistěhovalých v tomto roce) a Středočeského kraje (16 %). Relativně vysoké podíly přistěhovalých zaznamenal i Ústecký kraj a kraj Jihomoravský (shodně 10 %). Praha dominovala i u cizinců vystěhovalých (41 % všech těchto osob), opět stejně tak kraj Středočeský (16 % vystěhovalých cizinců v tomto roce).

Graf 6 nám uvádí odlišnosti přistěhování cizinců v různých krajích. Tradičně drtivou většinu zaznamenalo ke konci roku 2007 hlavní město Praha, na druhém místě pak Středočeský kraj, právě díky své alokaci. Na třetím místě se nachází kraj Ústecký.

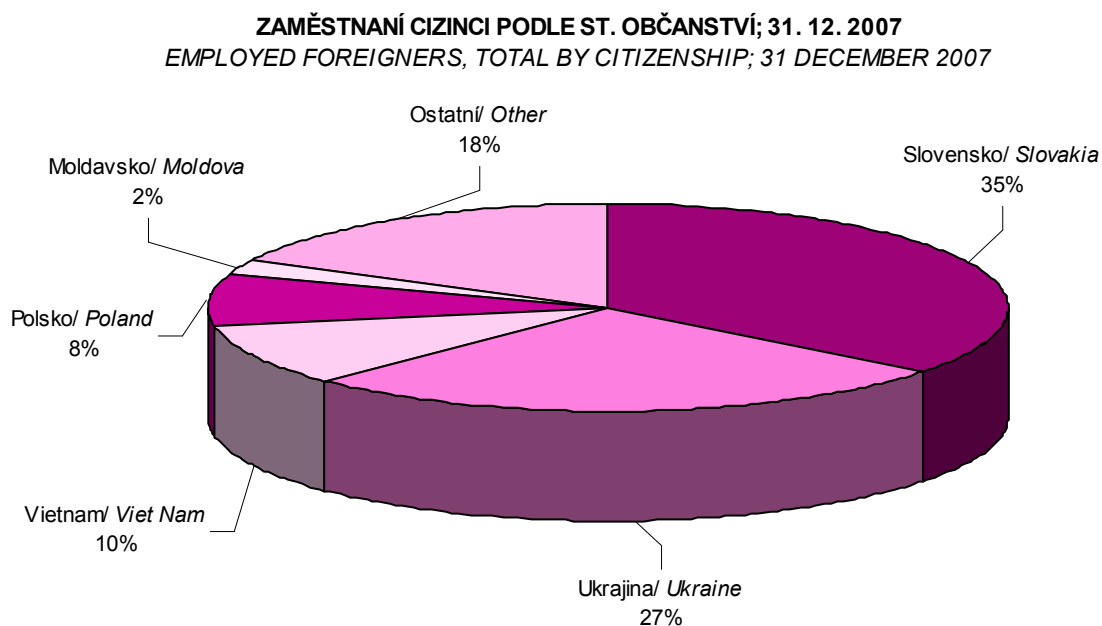
Graf 6:

Zdroj: ČSÚ

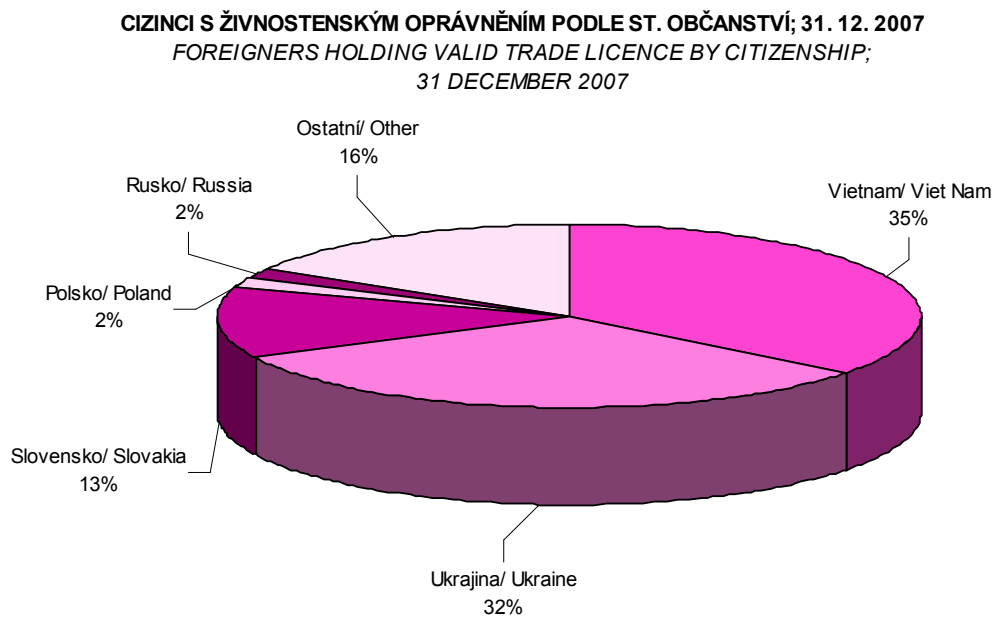
Ke kapitole o podmínkách zaměstnání a podnikání cizinců bych ráda uvedla nějaké čísla a statistiky v grafech 7 a 8. Jak si můžeme všimnout v grafu 7, ačkoliv tvoří největší podíl cizinců na našem území Ukrajinci, největší podíl zaměstnaných patří Slovákům s 35%. Třetí místo patří Vietnamcům, kteří ovšem nepřekvapivě obsadili první místo v podílu cizinců s živnostenským oprávněním a to celých 35% z celku, jak nám uvádí graf 8 .

Graf 7:

Zdroj: ČSÚ

Graf 8:

Zdroj: ČSÚ

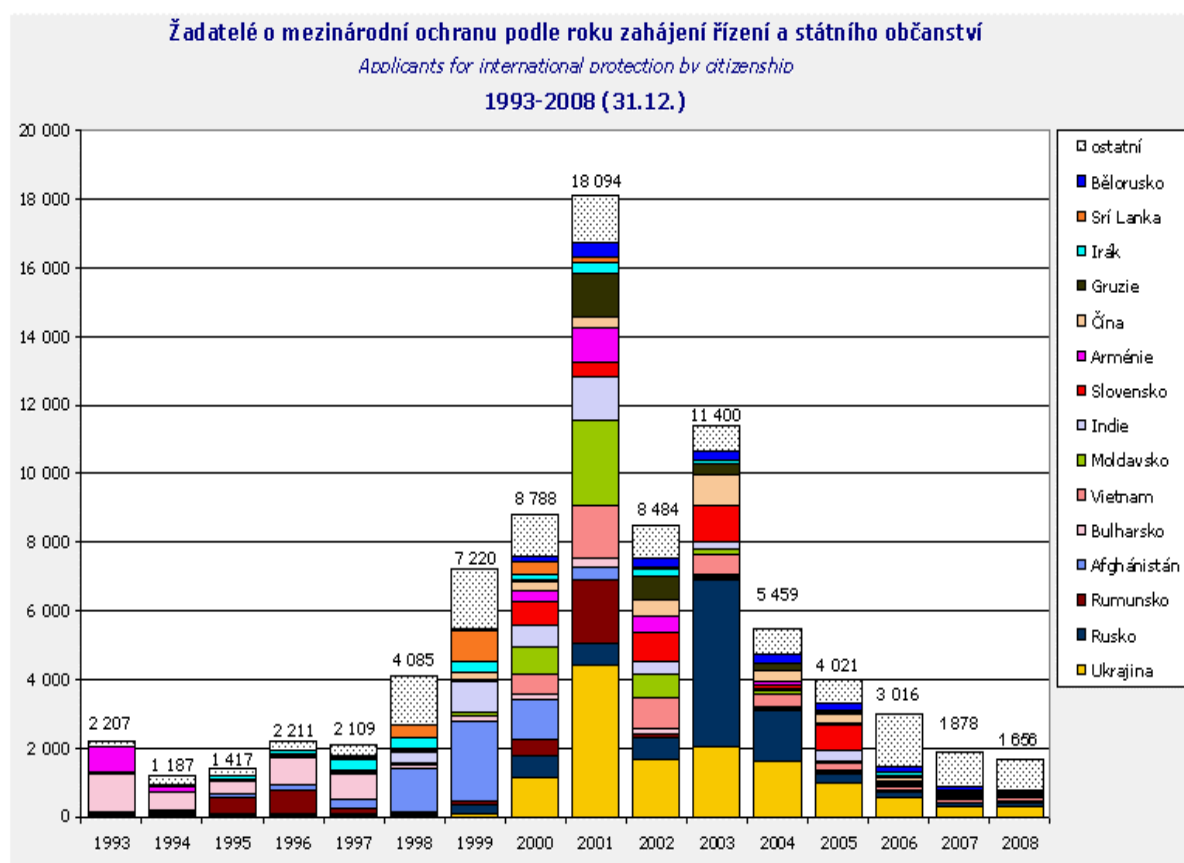
Důležitou kapitolou monitorování migračních pobytů je také monitorování žádostí o azyl a taktéž počet udělených azylů. Zde už uvádím data z roku 2008, kdy v České republice o mezinárodní ochranu zažádalo 1 656 osob, dále bylo zaznamenáno 863 dublinských případů (vysvětlení dublinského systému viz výše).

157 osobám byl azyl udělen. Aktuálně platný azyl mělo již z minulých let 2 110 osob.

Podíváme-li se na graf 9, musíme konstatovat, že z hlediska dlouhodobého vývoje v azylové problematice vypadala situace asi takto.

Počty žadatelů o azyl byly mezi roky 1993-1997 poměrně stabilní, maximálně se vyšplhaly na hodnotu mírně přesahující 2 000 osob. V roce 1998 počet žadatelů vzrostl téměř dvojnásobně a vzrůstající trend pokračoval i nadále - v roce 2000 počet žadatelů dosáhl přibližně 8 800 osob. Doposud nejvyšší počet žadatelů byl zaznamenán v roce 2001, kdy v České republice o azyl zažádalo přibližně 18 000 cizinců.

Graf 9:

Zdroj: ČSÚ

V roce 2002 došlo k rapidnímu poklesu počtu žadatelů o azyl, a to na necelých 8 500 osob (snížení přibližně o 9 600 osob), v dalším roce tento počet narostl na 11 400 žadatelů o azyl. Kolísavý trend v počtech žadatelů byl potvrzen rovněž v roce 2004, kdy došlo ke snížení počtu žadatelů o azyl (pokles více než o 50 %), a to na 5 459 cizinců.

Pokles počtu žadatelů o azyl byl rovněž doprovázen legislativní změnou. V roce 2005 bylo v ČR evidováno téměř o 1 500 osob méně než v roce 2004, tj. 4 021 žadatelů o azyl. Klesající trend v počtech žadatelů o mezinárodní ochranu pokračoval i v letech následujících.

V roce 2007 v ČR o mezinárodní ochranu zažádalo 1 878 osob. Nejčastěji se jednalo o občany Ukrajiny (16 % všech žadatelů v tomto roce, 293 osob), následovalo Turecko (11 %, 213 osob). Na třetí pozici se umístilo Mongolsko (9 %, 160 osob), dále pak Bělorusko (7%, 130 osob), Vietnam, (5%, 100 osob), Rusko (5 %, 99 osob) a Kuba (5%, 94 osob). Během roku 2007 bylo zaznamenáno 1 074 dublinských případů, azyl byl udělen 191 osobě (včetně 1 osoby s nezjištěnou státní příslušností a 5 osob bez státní přísl.) z 28 států. Aktuálně platný azyl mělo k 31. 12. 2007 2 037 osob.³¹

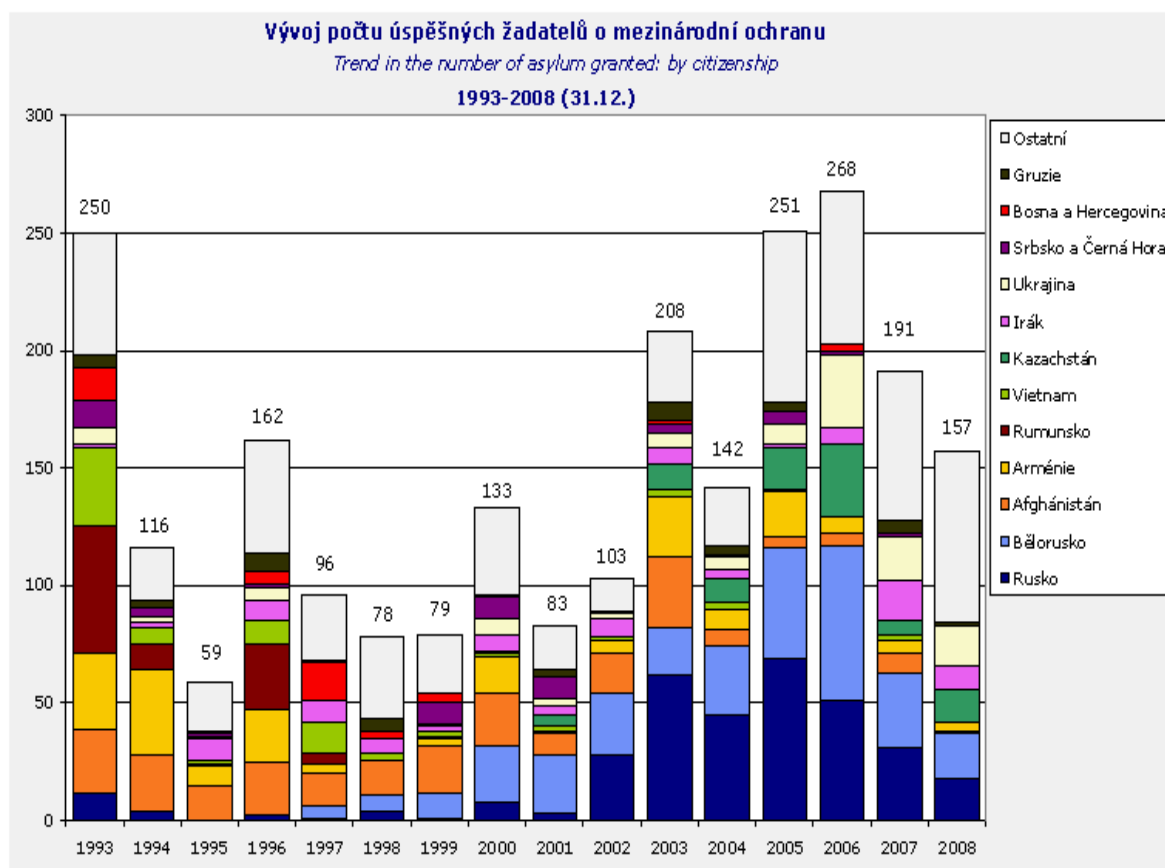
Druhou, neméně zajímavou složkou azylové problematiky, je ukazatel úspěšnosti cizinců žádajících o azyl. Tuto skutečnost nám dobře znázorňuje graf 10. Nutno také zmínit skutečnost, že vzhledem ke složitosti projednávaných případů a často i laxnímu přístupu českých úřadů, se valná část azylových řízení přesouvá také často do let následujících, než byl proces s žadatelem zahájen. Tudíž je úspěšnost žadatelů počítána za jednotlivá období. Nejvýraznější v tomto ohledu byl rok 2002, což byl tedy rok následující po prudkém nárůstu žadatelů v roce 2001 (18 094 osob). Žádosti o azyl přenesené z let předchozích představovaly více než polovinu žádostí v roce 2002, data se tudíž mnohdy mohou zdát lehce šokující a poněkud zkreslená. V letech nadcházejících již došlo ke snižování podílu přenesených žádostí, přesto představovaly minimálně 20 % žádostí v příslušném roce.

Dalším způsobem prodloužení doby žádosti o azyl, tentokrát už tedy chtěným z pohledu žadatele, je využití odvolací instance v podobě místně příslušného krajského soudu.

K relativně nízké úspěšnosti žadatelů o azyl obecně je třeba dodat, že například v letech 2002-2005 skončilo 30-35 % azylových řízení zastavením řízení. V posledních dvou letech (2006, 2007) pak bylo zastaveno přibližně 10% všech řízení. Do procentuální

úspěšnosti žadatelů o mezinárodní ochranu se obecně promítal do roku 2004 i fakt, že značná část žadatelů opouštěla ČR ještě v době průběhu azylového řízení, a to jak z důvodů vyřešení situace ve svém rodném státě, z důvodu „rezignace“ při velkém protahování procesu, anebo žadatelé zkusili žádat o mezinárodní ochranu u jiného státu. To v současné době však již není možné. Od roku 2004 je zaznamenáván výrazný pokles žadatelů o mezinárodní ochranu, a to v souvislosti se vstupem ČR do EU a platností tzv. Dublinského nařízení (nařízení Rady EU č. 343/2003 známé jako Dublin II). Tímto nařízením se stanovují kritéria a mechanismy pro určení členského státu odpovědného za posouzení žádosti o azyl podané státním příslušníkem třetí země v jednom z členských států. Podstatou nařízení je, aby žádost o azyl byla projednávána pouze ve státě, kterým žadatel na území EU vstoupil. Laicky řečeno to prakticky pro žadatele znamená, že jakmile žádal o mezinárodní ochranu u jednoho státu EU, nemůže již podat stejnou žádost u jiného státu EU.

Graf 10:

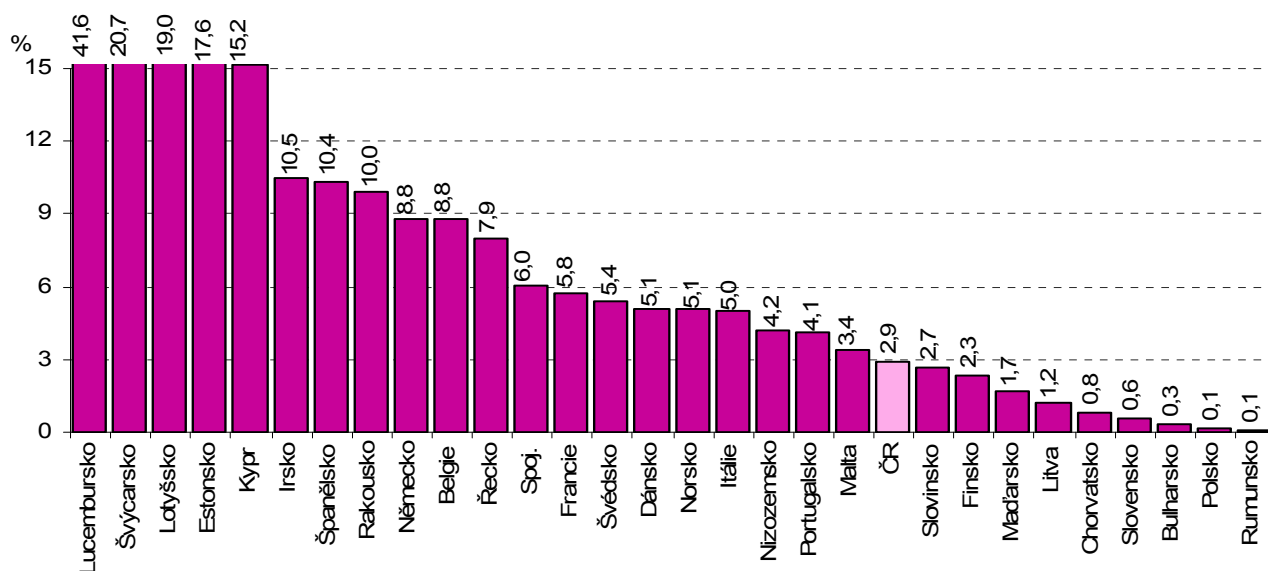

Zdroj: ČSÚ

Pokud se podíváme na srovnání podílů cizinců na obyvatelstvu v evropském kontextu (graf 11), musíme konstatovat, že na začátku roku 2007 obsadila Česká republika 21. místo s podílem 2,9 % cizinců na celkovém obyvatelstvu, což je relativně velmi nízká hodnota vzhledem k ostatním státům, kde podíl dosahuje v mnoha případech nad 10-15 %. První příčku v pomyslném žebříčku obsadilo zřejmě nepřekvapivě Lucembursko, kde podíl cizinců na obyvatelstvu přesahuje hranici 40%. Druhé místo obsadilo otevřené a neutrální Švýcarsko s více než 20%, třetí místo Lotyšsko s 19%. Na nejspodnějších místech se nacházejí Rumunsko, Polsko, Bulharsko, Slovensko a Chorvatsko, kde podíl cizinců nedosahuje ani 1% a pro které je tudíž otázka migrace až jako sekundární problém pro vlády a jiné nevládní organizace.

Graf 11:

**PODÍL CIZINCŮ NA OBYVATELSTVU VE VYBRANÝCH EVROPSKÝCH STÁTECH K
1. 1. 2007**
*SHARE OF FOREIGNERS IN THE POPULATION: SELECTED EUROPEAN
COUNTRIES AT 1st JANUARY 2007*

Zdroj: ČSÚ

²⁶ Server UNHCR. [online]. [15.2. 2008] Dostupný z WWW: <http://www.unhcr.cz/dokumenty/ten-point-plan.pdf>

²⁷ Server Imigrace.org . [online]. [15.2 2008] Dostupný z WWW: <http://www.imigracecz.org>

²⁸ Server Europa.eu. [online]. [15.2 2008] Dostupný z WWW:
http://ec.europa.eu/justice_home/funding/refugee/funding_refugee_en.htm

²⁹ Server Europa.eu. [online]. [15.2 2008] Dostupný z WWW:
http://ec.europa.eu/ceskarepublika/press/press_releases/08081863_cs.htm

³⁰ Informace z pořadu Otázky Václava Moravce

³¹ Statistiky - zdroj: ČSÚ

9. Gender a migrace

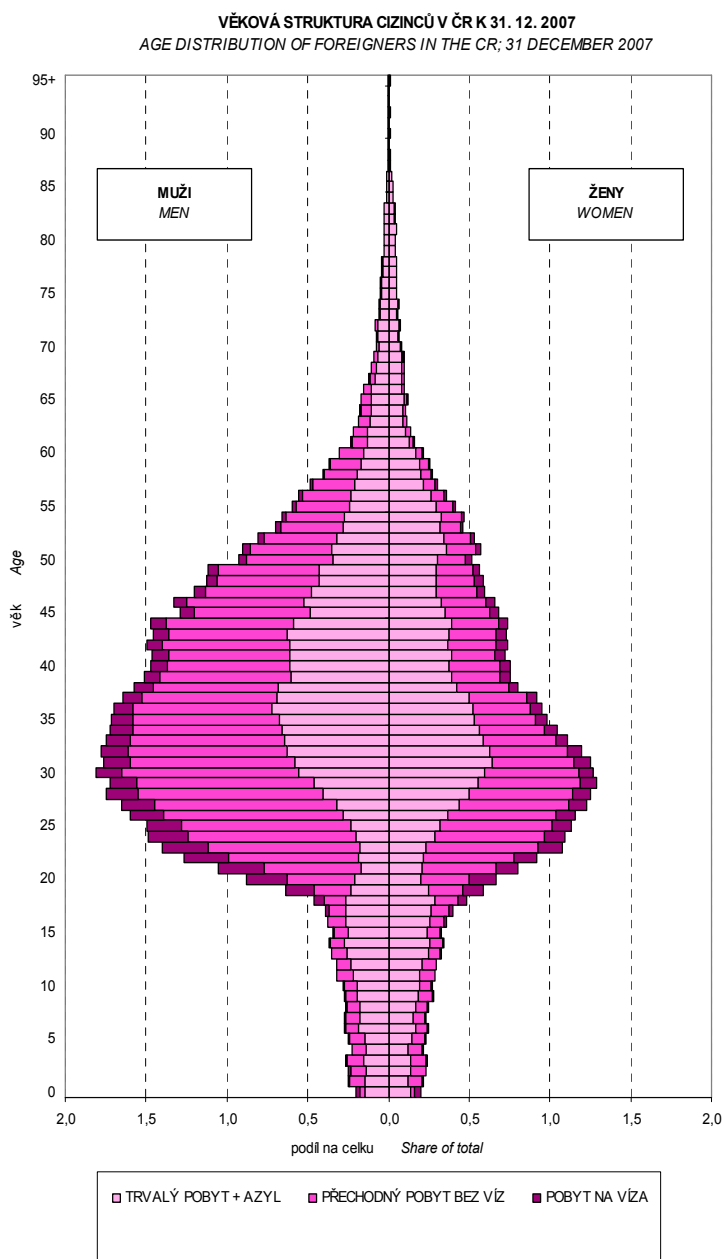
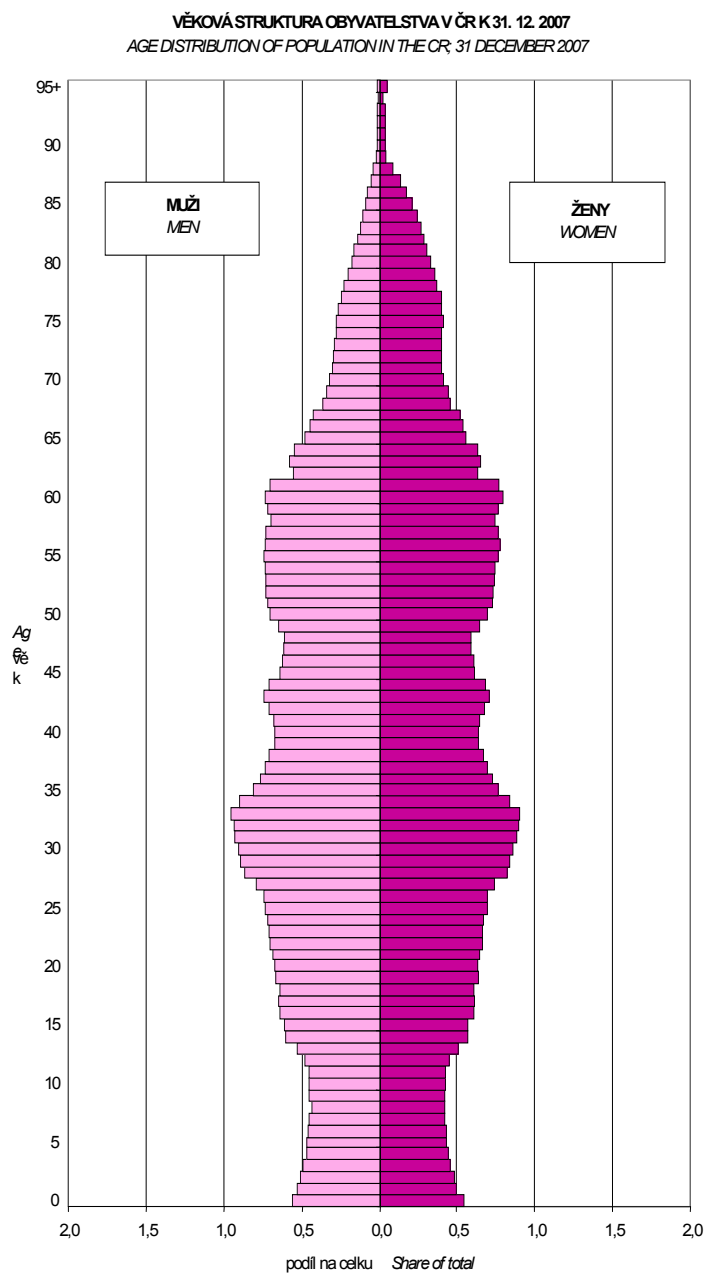
Ještě před závěrem bych se také chtěla zmínit, jakou roli hraje gender v chápání mezinárodní migrace a v reakci výzkumníků a ostatních organizací na tento fenomén. Co je dosti šokující je fakt, že do počátku 70. let 20.století byly výzkumy o migraci zaměřeny pouze na migrující muže. Většina těchto studií činila obecné závěry o migraci bez jediné zmínky o tom, že jsou založeny pouze na datech týkajících se migrujících mužů. Pokud byly v těchto studiích zmíněny i ženy, tak většinou jen na okraj a to jako osoby závislé na migrujících mužích. Skutečnost, že mnohé ženy zdaleka nejsou pouze pasivním doprovodem svých partnerů či otců, ale samostatně se pro migraci rozhodují a samy ji také realizují, začala být ve výzkumech reflektována až ke konci 70. let.³²

Přitom skutečnost je jiná než nám říkaly až do konce 70. let oficiální statistiky a údaje. Statistiky o globálních migračních trendech poukazují na to, že už od počátku 20. století představovaly ženy významnou část migrující populace. Aktuální statistiky OECD uvádějí, že poměr žen mezi migranty dosahuje průměrně za poslední roky až 48%. Od studií „dokazujících“ přítomnost žen mezi migranty se nyní posouváme k výzkumům, které zohledňují gender jakožto významnou kategorii při studiu migračních trendů, dopadů migračních politik i specifických zkušeností a strategií migrujících osob. Tyto práce ukazují, že motivace a cesty migrujících mužů a žen se často liší, jejich integrace do hostujících společností se řídí jinými mechanismy a jejich sociálně konstruované genderové identity procházejí pod vlivem migrace významnými změnami. Současné migrační studie také zdůrazňují, že gender nelze zkoumat nezávisle na jiných kategoriích jako je třeba věk, společenská třída či etnicita.

Pojďme se nyní podívat na to, co nám říkají čísla. Nejprve máme v grafu 12 k dispozici věkovou strukturu obyvatelstva v ČR ke konci roku 2004. Jak si můžeme všimnout, podíl mužů a žen je až překvapivě vyrovnaný, menší nepoměr spatřujeme jen u věkové kategorie 70-90 let, kde jsou ženy ve větším zastoupení. Zajímavé porovnání nám přináší ovšem další graf 13, který uvádí věkovou strukturu pouze cizinců v ČR ke konci roku 2007. Zde převažují muži, a to zejména ti v produktivním věku, ve věkové hranici od 20 do 45 let. Nejvíce mužů, ale i žen nacházíme v kategorii přechodného pobytu bez víz, potom v kategorii trvalého pobytu, zatímco kategorie pobytu na víza je téměř zanedbatelná.

Za zajímavý považuji také graf 13, který se specializuje na žadatele o azyl. Zde má ovšem jasnou převahu mužská část populace cizinců, zejména opět v produktivním věku 20-40 let.

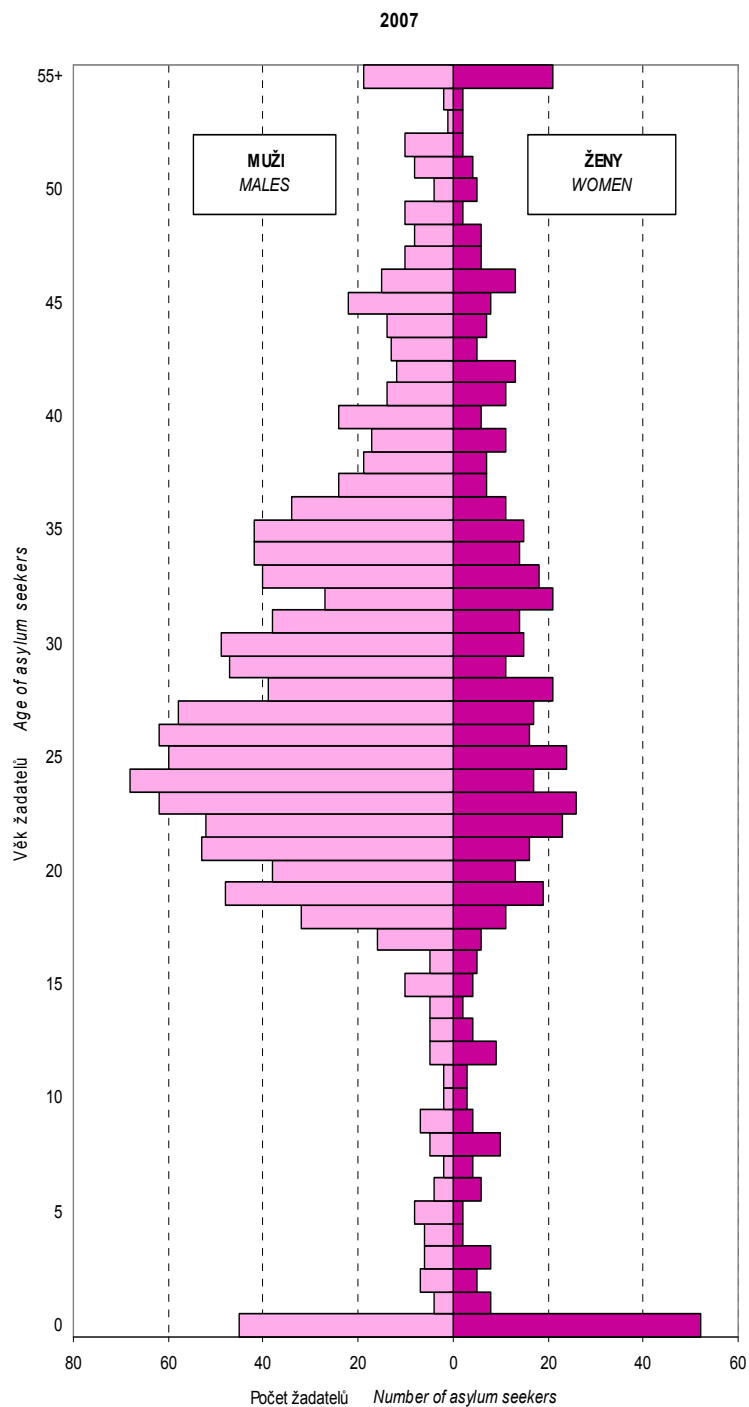
Graf 11 a 12:

Zdroj: ČSÚ

Graf 13:

VĚKOVÁ STRUKTURA ŽADATELŮ O AZYL V ČR
AGE STRUCTURE OF ASYLUM SEEKERS IN THE CR

Zdroj: ČSÚ

³² Server Migrace online. [online]. [23.3 2009] Dostupný z WWW:
<http://www.migraceonline.cz/temata/gender/>

10. Závěry

10.1 Resumé

Pojďme se ještě v závěru podívat na zajímavé úvahy Patricka J. Buchanana, který ve své knize Smrt západu odhaduje počet obyvatel v roce 2050 a z toho plynoucí pohyby na kontinentech. Podle něj bude v Africe žít 1,5 miliardy lidí. Od Maroka po Perský záliv bude arabsko-turkotatarsko-islámské moře skládající se z 500 milionů lidí. V jižní Asii bude žít 700 milionů Íránců, Afgánců, Pákistánců a Bangladéšanů a 1,5 miliardy Indů. Jako hrozba se bude vznášet nad Asií 300 milionů Indonésanů a Čína s 1,5 miliardou lidí.

Rusko se sníženým počtem obyvatel na pouhých 117 milionů do značné míry z Asie zmizí. Téměř většina Rusů bude žít západně od Uralu, ocitne se zpátky v Evropě, Západní člověk, který v první polovině 21. století ovládal Afriku a Asii, v polovině 21. století z Afriky a Asie zmizí, možná s výjimkou malých enkláv v Jižní Africe a Izraeli. V Austrálii, národě s pouhými 19 miliony obyvatel, kde porodnost bělochů je dnes pod úrovní populační výměny, začne evropská populace mizet.

Osobně tyto odhady považuji za mírně řečeno přehnané a nahánějící zbytečný strach. Ano, migrace z východu a jihu může opravdu znamenat pro západní svět určitou hrozbu, ale je jen na nás samotných, jak se s tímto nevyhnutelným faktem vyrovnáme a jak mu přizpůsobíme naši legislativu a v neposlední řadě, do jaké míry se cizincům jako společnosti otevřeme a dovolíme jim se integrovat.

Je zřejmé, že na současnou dynamiku mezinárodní migrace je třeba reagovat snahou využít co nejlépe její potenciál a zároveň minimalizovat její negativa. Jedním ze způsobů, jak efektivně omezovat obtížně zastavitelnou migraci nelegální, je kontrolovat a řídit její kroky pomocí programů migrace legální.

V České republice dochází k zásadní proměně v účelu migrace. Z pasivní „obranu“ před nežádoucí migrací, resp. imigrací se do popředí stále intenzivněji dře ekonomické a nyní i společenské „využití“ migrace a přistěhovalectví. Obecně se začalo prosazovat povědomí, že migrace a zejména imigrace se bude muset napříště stát jedním z efektivních nástrojů řešení dalšího ekonomického rozvoje této země i součástí jejího společenského vývoje.

Současná globální finanční krize povede k zpomalení světové ekonomiky (a možná také k hlubší recesi). Je těžké předvídat hloubku a rozsáhlost krize a její dopady budou různé v různých zemích, regionech a sektorech ekonomiky. Během ekonomických recesí jsou

ovšem migranti často prvními, kteří přichází o svou práci. Někteří zahraniční zaměstnanci si mohou vybrat návrat do své země původu jako řešení situace. Ale politika zaměřená na navracení migrantů domů nemusí být řešením a může mít navíc potenciálně zhoubné důsledky pro rozvoj, zejména kvůli výši remitencí putujících do rozvojových zemí, které v roce 2008 zřejmě dosáhnou 283 miliard USD, a dále pak kvůli vysokým mírám nezaměstnanosti v rozvojových zemích.

Převažující příčiny migrace lze v současném světě spatřovat zejména v rozdílech v bohatství mezi jednotlivými světadíly, v síle ekonomik jednotlivých zemí a úrovni ekonomického rozvoje a v životní úrovni jejich obyvatel. Při sledování migrace nelze mít na zřeteli jen jevy migraci vyvolávající, ale i faktory migraci umožňující nebo jí napomáhající. Svět tedy byl, je i v blízké budoucnosti bude konfrontován s pozitivními i negativními faktory vyvěrajícími z mezinárodní migrace, jež bezesporu představuje jednu z globálních výzev lidstva.

10.2 Summary

In my bachelor labour I tried to describe and evaluate politics of migration in European Union. I specialized in foreigners stay in Czech Republic. It emphasizes a progress of foreigners number through the years 1997 to 2008. It solves the foreigners structure in Czech Republic in accordance with their nationality.

The Czech Republic has been faced with the considerable increase in the number of foreigners in the last few years. In this text I asked the question, how the Czech society copes with this trend. I was especially also interested in the rising number of foreigners who participate economically in the Czech labour market.

After that I mentioned international and european legal regulation. In other part I focused on legal regulation in Czech Republic in history and nowadays and on illegal migration in Czech republic. I also dealt with the status of the asylum applicants and under age asylum applicants.

10.3 Přehled použité literatury

1. BAŠTÝŘ, I. *Sociální důsledky vstupu České republiky do Evropské unie*. Brno: Masarykova univerzita, 2005. 334 s. ISBN 80-210-3722-9.
2. ČSÚ. *Cizinci v České republice*. Praha : Český statistický úřad, 2007. 287 s. ISBN 978-80-250-1544-5.
3. JOPPKE, C., MORAWSKA, E. *Toward Assimilation and Citizenship: Immigrants in Liberal Nation-States*. 2003th edition. [s.l.] : Palgrave Macmillan, 2003. 256 s. ISBN 978-1403904911.
4. KLAUS, J.Bade. *Evropa v pohybu : evropské migrace dvou století*. Praha : Lidové noviny, 2005. 500 s. ISBN 80-7106-559-5.
5. KOSTÝNKOVÁ, M. *Trh práce na přelomu tisíciletí*. Praha : Oeconomica, 2006. 256 s. ISBN 80-245-1149-5.
6. NIESSEN, J. *Příručka o integraci pro tvůrce politik a odborníky z praxe*. Praha : Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2005. 83 s. ISBN 80-86878-24-4.
7. OECD. *Innovative people: mobility of skilled in national innovation system*. Paris: OECD, 2001. 208 s. ISBN 92-64-19541-6.
8. SZALO, C. *Transnacionální migrace proměny identit, hranic a vědění o nich*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2007. 175 s. ISBN 978-80-7325-136-9

Internetové zdroje:

www.mvcr.cz	www.mpsv.cz
www.vlada.cz	www.psp.cz
www.migraceonline.cz	www.imigrace.cz
www.uprchlici.cz	www.euractiv.cz
www.unhcr.cz	www.icm.cz
www.businessinfo.cz	www.helcom.cz
europa.eu	www.integrace.cz
zakony-online.cz	www.eu2009.cz

Přílohy:

1. Vývoj nelegální migrace cizinců v ČR v letech 2000-2007

Trend in illegal migration of foreigners in the CR; 2000-2007

Pramen: Policejní prezidium ČR

Source: Police Headquarters of the CR

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	
Nelegální migrace, celkem ¹⁾	55 075	42 143	34 314	34 556	27 391	15 489	11 488	8 096	<i>Illegal migration, total¹⁾</i>
Nelegální migrace cizinců, celkem	53 116	39 399	32 205	32 475	26 129	14 545	10 793	7 549	<i>Illegal migration of foreigners, total</i>
z toho									
přes státní hranice	32 720	23 834	14 741	13 206	10 695	5 689	4 371	3 384	<i>Across the state borders</i>
z toho cizinci	30 761	21 090	12 632	11 125	9 433	4 745	3 676	2 837	<i>incl.: foreigners</i>
z toho občané ČR	1 959	2 744	2 109	2 081	1 262	944	695	547	<i>incl.: Czech citizens</i>
porušení pobyt. režimu	22 355	18 309	19 573	21 350	16 696	9 800	7 117	4 712	<i>Illegal stay</i>

¹⁾ včetně občanů ČR

¹⁾ incl. Czech citizens

2. Nelegální migrace přes státní hranice ČR; 1993, 2000-2007

Illegal migration across the state borders of the Czech Republic; 1993, 2000-2007

Pramen: Policejní prezidium ČR

Source: Police Headquarters of the CR

	1993	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	
Zjištěno osob										
celkem	43 302	32 720	23 834	14 741	13 206	10 695	5 689	4 371	3 384	<i>Persons, total</i>
z toho: cizinců	41 765	30 761	21 090	12 632	11 125	9 433	4 745	3 676	2 837	<i>Foreigners</i>
ve směru										
z ČR	41 327	27 586	16 978	9 232	9 406	7 476	3 196	2 521	1 836	<i>Inflow of</i>
z toho na státních hranicích:										<i>Across the border:</i>
ČR -										
Německo	40 133	20 745	11 510	4 941	2 950	2 457	1 233	1 047	1 015	<i>CR-Germany</i>
ČR -										
Rakousko	1 663	4 126	4 538	3 463	3 371	4 661	1 618	1 111	702	<i>CR-Austria</i>
ČR -										
Slovensko	243	1 875	2 661	1 884	4 876	845	243	284	179	<i>CR-Slovakia</i>
ČR - Polsko	1 245	4 726	3 976	3 412	1 145	2 368	1 965	1 385	1 042	<i>CR-Poland</i>
letišť ČR	18	342	222	144	153	260	630	544	446	<i>CR airports</i>
ve vnitrozemí	-	906	927	897	711	104	-	-	-	<i>Inland</i>

3. Nelegální migrace přes státní hranice ČR; 2005-2007

Illegal migration across the state borders of the Czech Republic; 2005-2007

Pramen: Policejní prezidium ČR

Source: Police Headquarters of the CR

Občanství	Celkem <i>Total</i>	z toho na státních hranicích <i>State borders</i>						Citizenship
		ČR-SRN <i>CR-Germany</i>	ČR-SR <i>CR-SR</i>	ČR-Rakousko <i>CR-Austria</i>	ČR-Polsko <i>CR-Poland</i>	vnitrozemí <i>Inland</i>	letišťe <i>Airport</i>	

2005

Celkem	5 689	1 233	1 618	243	1 965	-	630	Total
Cizinci celkem	4 745	1 164	1 387	190	1 375	-	629	Foreigners, total
z toho:								
Rusko	661	60	440	1	152	-	8	<i>Russian Federation</i>
Ukrajina	612	255	125	9	122	-	101	<i>Ukraine</i>
Polsko	468	10	7	-	450	-	1	<i>Poland</i>
Německo	332	46	34	-	252	-	-	<i>Germany</i>
Čína	261	171	34	14	3	-	39	<i>China</i>
Indie	235	17	34	3	-	-	181	<i>India</i>
Moldavsko	230	96	83	13	25	-	13	<i>Moldova</i>
Bulharsko	216	22	3	16	174	-	1	<i>Bulgaria</i>
Mongolsko	188	11	155	-	8	-	14	<i>Mongolia</i>
Bělorusko	154	34	102	3	6	-	9	<i>Belarus</i>
Gruzie	139	20	108	4	2	-	5	<i>Georgia</i>
Rumunsko	127	8	7	17	84	-	11	<i>Romania</i>
Turecko	124	95	16	2	-	-	11	<i>Turkey</i>
Vietnam	121	92	4	5	16	-	4	<i>Viet Nam</i>

2006

Celkem	4 371	1 047	284	1 111	1 385	-	544	Total
Cizinci celkem	3 676	1 009	201	958	964	-	544	Foreigners, total
z toho:								
Ukrajina	654	232	7	231	102	-	82	<i>Ukraine</i>
Polsko	460	4	5	12	438	-	1	<i>Poland</i>
SRN	289	21	4	18	246	-	-	<i>Germany</i>
Čína	241	69	24	70	2	-	76	<i>China</i>
Rusko	186	46	-	108	21	-	11	<i>Russia</i>
Moldavsko	146	48	15	42	10	-	31	<i>Moldova</i>
Vietnam	136	120	2	2	10	-	2	<i>Viet Nam</i>
Irák	112	95	5	1	-	-	11	<i>Iraq</i>
Mongolsko	110	7	1	90	1	-	11	<i>Mongolia</i>
Indie	105	17	-	38	-	-	50	<i>India</i>
Slovensko	104	11	86	7	-	-	-	<i>Slovakia</i>
Rumunsko	96	35	20	6	30	-	5	<i>Romania</i>
Egypt	93	8	-	70	-	-	15	<i>Egypt</i>
Turecko	77	41	-	10	-	-	26	<i>Turkey</i>

2007

Celkem	3 384	1 015	179	702	1 042	-	446	Total
Cizinci celkem	2 837	990	141	532	728	-	446	Foreigners, total
z toho:								
Vietnam	418	372	5	4	19	-	18	<i>Viet Nam</i>
SRN	345	16	-	13	316	-	-	<i>Germany</i>
Ukrajina	336	81	21	148	49	-	37	<i>Ukraine</i>
Polsko	276	4	1	3	267	-	1	<i>Poland</i>
Moldavsko	179	65	1	73	7	-	33	<i>Moldova</i>
Turecko	139	75	-	26	-	-	38	<i>Turkey</i>
Čína	138	25	-	32	3	-	78	<i>China</i>
Irák	90	58	6	2	1	-	23	<i>Iraq</i>
Slovensko	69	6	55	63	6	-	1	<i>Slovakia</i>
Mongolsko	68	21	-	42	-	-	5	<i>Mongolia</i>
Rusko	65	18	1	29	12	-	5	<i>Russian Federation</i>

4. Nelegální migrace přes státní hranice ČR; 2005-2007

Illegal migration across the state borders of the Czech Republic; 2005-2007

Pramen: Policejní prezidium ČR

Source: Police Headquarters of the CR

Občanství	Celkem <i>Total</i>	z toho			Citizenship
		muži <i>Males</i>	děti do 15 let <i>Children under 15</i>	ve směru do ČR <i>Inflow</i>	
2005					
Celkem	5 689	3 613	474	2 130	Total
Cizinci celkem	4 745	3 047	384	1 549	Foreigners, total
z toho:					
Rusko	661	260	225	143	Russian Federation
Ukrajina	612	366	11	87	Ukraine
Polsko	468	317	25	208	Poland
Německo	332	193	8	311	Germany
Čína	261	194	2	42	China
Indie	235	230	2	181	India
Moldavsko	230	125	-	35	Moldova
Bulharsko	216	141	14	20	Bulgaria
Mongolsko	188	109	16	5	Mongolia
Bělorusko	154	133	3	4	Belarus
Gruzie	139	109	3	10	Georgia
Rumunsko	127	93	6	28	Romania
Turecko	124	110	7	15	Turkey
Vietnam	121	93	7	9	Viet Nam
2006					
Celkem	4 371	2 807	209	1 621	Total
Cizinci celkem	3 676	2 375	161	1 155	Foreigners, total
z toho:					
Ukrajina	654	334	2	72	Ukraine
Polsko	460	305	28	180	Poland
SRN	289	146	4	205	Germany
Čína	241	190	-	76	China
Rusko	186	103	31	19	Russia
Moldavsko	146	81	-	48	Moldova
Vietnam	136	77	8	11	Viet Nam
Irák	112	64	23	12	Iraq
Mongolsko	110	53	12	8	Mongolia
Indie	105	105	-	40	India
Slovensko	104	75	3	100	Slovakia
Rumunsko	96	73	1	27	Romania
Egypt	93	86	-	11	Egypt
Turecko	77	73	2	23	Turkey
2007					
Celkem	3 384	2 007	156	1 376	Total
Cizinci celkem	2 837	1 685	129	1 001	Foreigners, total

z toho:					
Vietnam	418	228	28	15	<i>Viet Nam</i>
SRN	345	179	3	216	<i>Germany</i>
Ukrajina	336	144	3	70	<i>Ukraine</i>
Polsko	276	192	14	122	<i>Poland</i>
Moldavsko	179	101	-	29	<i>Moldova</i>
Turecko	139	98	10	33	<i>Turkey</i>
Čína	138	95	2	69	<i>China</i>
Irák	90	57	13	23	<i>Iraq</i>
Slovensko	69	49	-	62	<i>Slovakia</i>
Mongolsko	68	33	3	2	<i>Mongolia</i>
Rusko	65	42	8	14	<i>Russian Federation</i>
Sýrie	59	36	9	46	<i>Syria</i>
Gruzie	48	39	2	3	<i>Georgia</i>
Pakistán	48	41	3	36	<i>Pakistan</i>

5. Nelegální migrace na území ČR - porušování pobytového režimu; 2005-2007

Illegal migration on the territory of the CR - cases of illegal stay; 2005-2007

Pramen: Policejní prezidium ČR

Source: Police Headquarters of the CR

Občanství	Celkem <i>Total</i>	z toho			Citizenship
		na hraničním přechodu při výjezdu z ČR <i>At border crossing when leaving the CR</i>	při kontrolních a bezpečnostních akcích <i>At control and security operations</i>	ostatní ve vnitrozemí ČR <i>Others, inland (CR)</i>	

2005

Celkem	9 800	2 145	4 767	2 888	Total
z toho:					
Ukrajina	6 838	1 667	3 417	1 754	<i>Ukraine</i>
Vietnam	598	3	347	248	<i>Viet Nam</i>
Čína	311	8	116	187	<i>China</i>
Bělorusko	298	46	136	116	<i>Belarus</i>
Rusko	286	75	88	123	<i>Russian Federation</i>
Moldavsko	167	23	94	50	<i>Moldova</i>
Slovensko	166	22	124	20	<i>Slovakia</i>
Rumunsko	160	26	100	34	<i>Romania</i>
Mongolsko	85	11	37	37	<i>Mongolia</i>
Německo	66	59	7	-	<i>Germany</i>
Bulharsko	63	5	46	12	<i>Bulgaria</i>
Srbsko a Černá Hora	57	14	29	14	<i>Serbia and Montenegro</i>
Gruzie	55	7	18	30	<i>Georgia</i>
Kyrgyzstán	51	2	21	28	<i>Kyrgyzstan</i>
Arménie	50	12	12	26	<i>Armenia</i>

2006

Celkem	7 117	2 023	3 115	1 979	Total
z toho:					
Ukrajina	4 853	1 755	2 049	1 049	<i>Ukraine</i>
Vietnam	518	11	240	267	<i>Viet Nam</i>
Rusko	203	29	108	66	<i>Russia</i>
Bělorusko	195	20	86	89	<i>Belarus</i>
Slovensko	140	10	122	8	<i>Slovakia</i>
Čína	127	10	53	64	<i>China</i>
Mongolsko	109	-	55	54	<i>Mongolia</i>
Moldavsko	106	21	49	36	<i>Moldova</i>
Rumunsko	96	9	80	7	<i>Romania</i>
Bulharsko	61	13	35	13	<i>Bulgaria</i>
Gruzie	56	4	24	28	<i>Georgia</i>
Kyrgyzstán	53	-	21	32	<i>Kyrgyzstan</i>
Arménie	46	4	11	31	<i>Armenia</i>
Polsko	38	9	28	1	<i>Poland</i>
Srbsko a Černá Hora	38	5	19	14	<i>Serbia and Montenegro</i>

2007

Celkem	4 712	1 227	1 929	1 556	Total
z toho:					
Ukrajina	2 904	977	1 239	688	<i>Ukraine</i>
Vietnam	345	2	136	207	<i>Viet Nam</i>
Čína	176	27	44	105	<i>China</i>
Mongolsko	174	6	74	94	<i>Mongolia</i>
Rusko	150	34	66	50	<i>Russian Federation</i>
Bělorusko	133	20	50	63	<i>Belarus</i>
Moldavsko	121	26	52	43	<i>Moldova</i>
Slovensko	111	7	100	4	<i>Slovakia</i>

I. Oblast prevence

č.	navrhované opatření	časový harmonogram	gestor	spolupracuje	pozn.
1)	Přijímat opatření směřující k omezování migrace v její nelegální formě odstraňováním příčin přímo v místech jejího vzniku.	průběžně	MZV	MPSV, MF, MV, MŠMT, MPO	zapojit i nevládní a mezinárodní organizace
2)	Získat převahu nad neregulérním zprostředkováváním informací.	30.6.2004 a dále průběžně	MZV	MPSV, MV, MŠMT, MPO, MI	PČR
3)	Monitorovat situaci v zahraničí z hlediska možnosti vzniku migračních vln a průběžně předávat informace o aktuální situaci zainteresovaným orgánům a institucím.	průběžně	MZV	MV	zapojit nevládní a mezinárodní organizace
4)	Pokračovat v realizaci pilotního projektu "Aktivní výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků" a rozvinout jej ve funkční systém migračního managementu a urychlit legislativní změny v závislosti na poznatcích pilotního projektu.	průběžně	MPSV		
5)	Změnit praxi při udělování víz k pobytu zjednodušením administrativních úkonů.	do 31.12.2004	MV	MZV, MPSV, MPO, MI	PČR
6)	Zjednodušit možnost získání víza k pobytu nad 90 dnů za účelem zaměstnání tak, aby správní řízení o vízu bylo realizováno současně s řízením o povolení k zaměstnání	do 31.12.2004	MV		
7)	Vytvořit nový model smluv o zaměstnávání mezi ČR jako cílovou zemí a zeměmi původu.	do 30.9.2004	MPSV	MV, MZV	
8)	Užší spoluprací se zeměmi původu urychlit vyhoštění nelegálních migrantů	průběžně	MV	MZV, MF	PČR

II. Oblast kontroly a postihů

č.	navrhované opatření	časový harmonogram	gestor	spolupracuje	pozn.
1)	Zintenzívnit a zefektivnit činnost zainteresovaných kontrolních orgánů na území ČR a personálně tyto orgány posílit.	průběžně	MV	MPSV, MPO, MF, MZ,	PČR
2)	Kontroly více zaměřit do míst nejčastějšího výskytu nelegálního zaměstnávání cizinců.	průběžně	MPSV	MV, MF MPO, MS	PČR
3)	Provádět a postupně zintenzívnit kontroly zahraničních fyzických osob (podnikajících podle živnostenského zákona).	průběžně	MPO	MPSV, MF, MV, MZe	PČR
4)	Provádět a postupně zintenzívnit kontroly právnických osob, jejímiž statutárními zástupci, členy statutárního orgánu společníky nebo členy jsou cizinci (dále jen podnikatelé).	průběžně	MV	MPSV, MF, MPO	PČR
5)	Důsledně využívat sankce podnikatelům za daňové nedoplatky.	průběžně	MF	MV, MPO	PČR
6)	V maximální míře využívat sankce vůči podnikatelům a zaměstnavatelům za nedoplatky na pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a na pojistném na všeobecném zdravotním pojištění.	průběžně	MPSV	MV, MZ	PČR
7)	Po povinných osobách důsledně vyžadovat úhradu nákladů vzniklých České republice v souvislosti se správním vyhoštěním cizince.	do 30.6.2004 a dále průběžně	MV	MF	PČR
8)	Po zajištění přístupu k nezbytným údajům v informačních systémech orgánů státní správy ověřovat pravost všech údajů	průběžně	MV	MPSV, MPO, MS, MF	PČR

IV. Meziresortní spolupráce

č.	navrhované opatření	časový harmonogram	gestor	spolupracuje	pozn.
1)	Oprávněným orgánům a institucím, jejichž doklady jsou k žádostem ve věcech vstupu a pobytu cizinců přikládány, přispívat k přístupu k nezbytným údajům v informačních systémech v souladu s platnými zákony.	průběžně	MI	MV, MZV, MPSV, MPO, MS, MF, MŠMT	
2)	Zintenzívnit činnost Meziresortního orgánu pro boj s nelegálním zaměstnáváním cizinců na území České republiky.	průběžně	MPSV	MV, MPO, MF	zapojit odborové svazy a svazy zaměstnavatelů

V. Mezinárodní spolupráce

č.	navrhované opatření	časový harmonogram	gestor	spolupracuje	pozn.
1)	Navázat užší spolupráci mezi členskými a přístupujícími zeměmi EU v rámci boje s nelegální migrací.	průběžně	MZV	MV	PČR
2)	Po vstupu do EU resp. Schengenu přistoupit a podílet se na zavádění společného identifikačního systému vízových údajů	průběžně	MZV	MV	PČR
3)	Níže uvedená opatření EU provádět v praxi: a) společné operace na vnějších hranicích Schengenského prostoru b) přístup k pilotním projektům, jichž se mohou zúčastnit všechny zainteresované členské státy c) vytvoření sítě imigračních styčných pracovníků členských států	průběžně	MV	MZV	PČR

4)	Aktivně se účastnit na projektu Evropské pohraniční policie a zřídit společné řízení kontroly hranic.	průběžně	MV	MZV	PČR
5)	Se všemi sousedními státy uzavřít bilaterální dohody o spolupráci policejních orgánů a orgánů působících při ochraně státních hranic v příhraničních oblastech.	průběžně	MV	MZV, MF	PČR
6)	Uzavřít mezinárodní dohody o spolupráci při potírání nepřihlášené výdělečné činnosti a přeshraničního zneužívání sociálních dávek spojených s výdělečnou činností jakož i v oblasti “zapůjčené” práce.	průběžně	MPSV	MPO, MV, MF, MZV	
7)	Rozvíjet vzájemně prospěšné partnerství mezi zeměmi původu, tranzitními zeměmi a Českou republikou s důrazem na účinné stimulování ke spolupráci v oblasti boje s nelegální migrací.	průběžně	MZV	MV	PČR
8)	Vyvíjet tlak na uzavření dvoustranných readmisních dohod se státy, jejichž občané se snaží nelegálně vstupovat na území ČR. Toto úsilí je však třeba podpořit i ze strany Evropské rady.	průběžně	MZV	MV	PČR
9)	Zintenzívnit systém včasného varování včetně zapojení nevládních a mezinárodních organizací.	průběžně	MZV	MV	zapojit nevládní a mezinárodní organizace

Úspěšnost žadatelů o mezinárodní ochranu podle státních občanství; 1993-2007

Pramen: OAMP MV ČR

Státní občanství	Žadatelé o mezinárodní ochranu			Azyl udělen			Úspěšnost žadatelů		
	1993-1999	2000-2007	1993-2007	1993-1999	2000-2007	1993-2007	1993-1999	2000-2007	1993-2007
Celkem	20 434	61 145	81 579	840	1 379	2 219	4,1	2,3	2,7
Ukrajina	333	12 733	13 066	17	82	99	5,1	0,6	0,8
Rusko*	499	8 781	9 280	32	297	329	6,4	3,4	3,5
Afghánistán	4 192	1 595	5 787	138	103	241	3,3	6,5	4,2
Bulharsko	3 807	756	4 563	14	5	19	0,4	0,7	0,4
Moldavsko	187	4 374	4 561	4	9	13	2,1	0,2	0,3
Vietnam	102	4 386	4 488	71	13	84	69,6	0,3	1,9
Rumunsko	1 611	2 596	4 207	100	0	100	6,2	0,0	2,4
Indie	1 204	2 945	4 149	0	2	2	0,0	0,1	0,0
Slovensko	49	3 876	3 925	0	0	0	0,0	0,0	0,0
Arménie	1 162	2 009	3 171	105	90	195	9,0	4,5	6,1
Čína	206	2 705	2 911	0	6	6	0,0	0,2	0,2
Gruzie	91	2 731	2 822	22	25	47	24,2	0,9	1,7
Irák	1 149	941	2 090	38	55	93	3,3	5,8	4,4
Bělorusko	96	1 971	2 067	23	269	292	24,0	13,6	14,1
Srí Lanka	1 407	614	2 021	0	11	11	0,0	1,8	0,5
Srbsko a Černá hora**	1 503	389	1 892	28	32	60	1,9	8,2	3,2
Mongolsko	11	858	869	0	2	2	0,0	0,2	0,2
Alžírsko	288	546	834	1	0	1	0,3	0,0	0,1
Kazachstán	48	692	740	0	82	82	0,0	11,8	11,1
Turecko	148	533	681	1	9	10	0,7	1,7	1,5
Nigérie	227	435	662	13	6	19	5,7	1,4	2,9
Pákistán	311	299	610	0	13	13	0,0	4,3	2,1
Kyrgyzstán	10	562	572	0	20	20	0,0	3,6	3,5
Egypt	2	442	444	0	0	0	0,0	0,0	0,0
Bangladéš	275	112	387	0	0	0	0,0	0,0	0,0
Uzbekistán	14	308	322	3	31	34	21,4	10,1	10,6
Sýrie	161	143	304	7	13	20	4,3	9,1	6,6
Makedonie	75	215	290	5	0	5	6,7	0,0	1,7
Írán	105	113	218	12	21	33	11,4	18,6	15,1
Ázerbajdžán	42	175	217	18	15	33	42,9	8,6	15,2
Kuba	31	158	189	10	23	33	32,3	14,6	17,5
Somálsko	96	77	173	7	18	25	7,3	23,4	14,5
Konžská dem. rep. nezjištěna	47	103	150	14	12	26	29,8	11,7	17,3
Ghana	66	63	129	20	0	20	30,3	0,0	15,5
Pobřeží slonoviny	4	124	128	0	1	1	0,0	0,8	0,8
Palestina	117	10	127	1	0	1	0,9	0,0	0,8
Bosna a Hercegovina	94	27	121	43	5	48	45,7	18,5	39,7
Súdán	20	92	112	7	13	20	35,0	14,1	17,9
Angola	85	26	111	4	1	5	4,7	3,8	4,5
Litva	14	87	101	0	0	0	0,0	0,0	0,0

Seřazeno sestupně dle počtu žadatelů o mezinárodní ochranu v letech 1993-2007

Podmínka: více než 100 žadatelů v rozmezí let 1993-2007

* Rusko - včetně bývalého Sovětského svazu

** Srbsko a Černá Hora - včetně bývalé Jugoslávie